

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

Cena numeru 1 złoty.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XV.

WARSZAWA, 8 PAŹDZIERNIKA 1933 R.

Nr. 41

WYSZŁA Z DRUKU PRACA

Prof. Dr. M. Z. Jaroszyńskiego

p. t.

„Problemy Personalne w Administracji Publicznej”

stanowiąca X tom „Materiałów” Komisji dla usprawnienia administracji publicznej
przy Prezesie Rady Ministrów.

Nabywać można w administracji „GAZETY ADMINISTRACJI”,
Warszawa, ul. Trębacka 11.

Po cenie niższej są do nabycia pozostałe oprawne roczniki:

„Samorządu” r. 1928 — zł. 30.—

„Oszczędności” r. 1928 — zł. 25.—

„ 1929 — „ 30.—

„ 1929 — „ 25.—

„ 1930 — „ 30.—

„ 1930 — „ 25.—

„ 1931 — „ 30.—

„ 1931 — „ 25.—

W SAMORZĄDOWYM INSTYTUCIE WYDAWNICZYM

WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13 m. 15

ELEKTROMONTER kawaler z dobrmi świadectwami i długoletnią praktyką poszukuje
posady lub Budowy Elektrowni.

Łaskawe Zgłoszenia kierować do „Samorządu” pod E. M.

Kupujcie wyroby krajowe!

DRUKI I URZĄDZENIA MELDUNKOWE.

Wzór 1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zł.	0.90	
.. 2	.. zmiany miejsca zamieszkania	1.10	Wzór D. Zawładowienie pół arkusza 100 szt. 2.15 za 1/4 ark. Zł. 1.40
.. 3	karta zameldowania	1.—	.. E. Ponaglenie pół arkusza 100 .. 2.15 za 100 szt.
.. 4	.. wymeldowania	1.10	UWAGA: Wzór B i C zmniejszać więcej nie należy ze względu celowości druku
.. 3a	Karta zameldow. dla cudzoziemców	1.10	Domowe księgi meldunkowe § 2 Instr. M. S. W. po 15 ark. 30 kart Zł. 1.75
.. 4a	Karta wymeldow.	1.20	25 .. 50 2.75
.. 5	Karta meldunkowa dla osób podleg. powsz. obow. wojskowemu	0.80	50 .. 100 4.15
.. 6	Rejestr mieszkańców luźne arkusze	.. arkuszy	..	20.—	100 .. 200 7.50
.. 6a	Skorowidz do rejestru mieszkańców (okólnik M. S. W. Nr. 65 25. IV. - 31 r. poz. 13)	10.—	zeszyt 12 .. 24 karty .. 1.20
.. 7	Karta rodzinna	.. sztuk	..	9.—	Koperta do dokumentów metrykalnych i innych za 100 sztuk .. 8.25
.. 8	Rejestr osób przyb. do gminy (luźne ark.) W stanie zbroszurowanym 24 ark. w formie księgi oprawn. w płótno 50 ark.	.. arkuszy	..	5.50	Wyciąg z rejestru mieszkańców na całą rodzinę 100 4.40
		1 zeszyt	..	2.— 6 osób 100 3.—
		(100 kart)	..	7.70	Doniesienie karne o przekroczeniu przepisów o ewidencji i kontroli ruchu ludn. za 100 2.40
	75 ..	150	10.—	Karta informacyjna dla biur meldunkowych za 100 2.—
	100 ..	200	12.—	DODATKOWE WZORY.
	125 ..	250	15.—	Wzór Nr. 1 Poświadczenie zamieszkania po 100 szt. zł. 2.40
	150 ..	300	17.—	Obliczenia ruchu ludności pomiędzy Polską, a innymi państwami za 100 sztuk zł. 2.40
Wzór 8a	Rejestr dla osób opuszcz. gm. (luźne ark.) w formie zbroszurowanej	100 ark.	..	5.50	Wzór Z/101 Zapotrzebowanie (Zapotrzebowanie wyciągu z ksiąg ludności oraz dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk zł. 2.20
	Księga oprawn. w płótno po 50 ark.	100 kart	..	7.70	Wzór Z/103 Wezwanie (w sprawie osobistego stawnictwa w gminie) w blokach po 100 sztuk zł. 1.50
	75 ..	150	10.—	Wzór Z/104 Zapotrzebowanie (dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk zł. 2.20
	100 ..	200	12.—	Wzór Z/105 Wypis z aktu urodzenia w blokach po 100 sztuk zł. 2.—
	125 ..	250	15.—	Wzór Z/106 Wypis z aktu ślubu w blokach po 100 sztuk . . . zł. 2.20
	150 ..	300	17.—	Wzór Z/107 Wypis z aktu śmierci w blokach po 100 sztuk . . zł. 2.—
Wzór 9	Rejestr domów luźne arkusze zbroszurowane 12 arkuszy w formie księgi oprawn. po 25 ark. (50 kart)	100 arkuszy	Zł.	4.—	Kazimierz Szczepański. Ankieta rejestracyjna ludności i wskazówki w jej przeprowadzeniu 1 egz. Zł. 0.30
	50 ..	100	0.80	B. Brodowski. „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce”
	75 ..	150	4.—	II-gle wyd. poprawione i uzupełnione 1 egz. .. 6.50
	100 ..	200	5.—	K. Tokarski. „Wskazówki dla meldujących się” 1 0.60
	100 ..	200	7.50	Kartoteka pojedyncza bez zamknięcia 1 sztuka .. 8.—
Wzór 10	Hotelowa książka meldunk. 50 ark.	100 kart	..	4.—	Kartoteka podwójna dla wzorów 1, 2, 3, 4, 3a, 4a, 11, 12, 13 i 14 .. 16.—
.. 10	100 ..	200 ..	7.50	Kartoteka do karty rodzinnej (wzór 7) i dok. metryk. na 1500 kart .. 35.—
.. 10a	Lista osób przebywających	100 sztuk	..	2.—	Palec gumowy 1 sztuka .. 0.65
.. 11	Ankieta A	100 sztuk	..	0.80	DRUKI WOJSKOWE:
.. 11a	Arkusze zbiorcze do ankiety A, wzór 11	100 sztuk	..	2.—	1. Spis poborowych za 100 sztuk Zł. 8.—
.. 12	Ankieta B	100	0.80	2. Rejestr osiemnastoletnich .. 100 8.—
.. 13	Karta zameldowania dla hoteli	100	1.—	3. Zaświadczenie dla osiemnastoletnich .. 100 1.40
.. 14	Karta wymeldowania	100 sztuk	..	1.20	4. Zaświadczenie dla poborowych .. 100 1.40
.. A.	Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	..	4.—	5. Nakazy karne za podatek wojskowy .. 100 1.40
.. B.	Dowód zamieszkania	100 sztuk	..	2.40	6. Ks. bierczą na podatek wojskowy .. 100 6.00
.. C.	Zawładowienie	100	2.20	

Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.

Uwaga: Niezależnie od powyższych posiadamy druki do biurowości i rachunkowości wszystkich urzędów i instytucji komunalnych.

Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Śto-Krzyska 13.

Podajemy do wiadomości wszystkim naszym łaskawym Odbiorcom, że od nowego roku utworzyliśmy dział sprzedaży

POMOCY BIUROWYCH I MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH.

Wszelkie zapotrzebowania wykonywujemy w dowolnych ilościach.

Powyższą wiadomość pozwalamy sobie przesłać Szanownym Urzędom, w szczególności Urzędowi Wojewódzkim, Wydziałom Powiatowym, Komunalnym Kasom Oszczędności, Szpitalom, Magistratom, Starostwom i Urzędowi Gminnym.

Na życzenie wysyłamy prospekty, względnie wyczerpujące objaśnienia.

Oczekując łaskawych zleceń, pozostajemy

Z poważaniem

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Sp. z o. o. w Warszawie.

cz. 13458/15/41

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81 a
TELEFON 9-66-06.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Redakcja rękopisów nadesłanych
nie zwraca.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 150 zł. 1/2 str. 75 zł. — 1/4 str. 37.50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

ROK XV.

WARSZAWA, 8 PAŹDZIERNIKA 1933 r.

Nr. 41

TRESC Nr. 41: Kompetencje komisji rewizyjnych w świetle przepisów nowej ustawy samorządowej — *M. Warczuk*. W sprawie nadzoru nad gminami — *R. Strużak*. Areszty gminne w woj. białostockiem — *Jan Frankowski*. Ze Związku Powiatów R. P. Sprawy bieżące. Wiadomości zagraniczne. Wiadomości gospodarcze. Poradnik.

Kompetencje Komisji rewizyjnych w świetle przepisów nowej ustawy samorządowej

(Artykuł dyskusyjny).

Z chwilą wejścia w życie ustawy samorządowej z dnia 23 marca 1933 r. obowiązują między innymi również przepisy o kontroli wewnętrznej (własnej) w związkach samorządowych (art. 61 — 63). Jak to wyjaśnił okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych S.S. 16/2/I, postanowienia te nie wymagają do wejścia w życie wydania przepisów wykonawczych, a więc mają zastosowanie od razu z dniem wejścia w życie nowej ustawy samorządowej.

A jednak, pomimo dość dokładnego i wyraźnego, zdawałoby się, brzmienia przepisów ustawy o komisjach rewizyjnych, wywołują one w pewnych sferach samorządowych znaczną różnicę w poglądach zwłaszcza co do zakresu działania komisji. Publiczna dyskusja na łamach prasy samorządowej, jaką pragniemy zapoczątkować niniejszym artykułem, zdaniem naszym, jeżeli nie uzgodni tej rozbieżności, to w każdym razie może znacznie przyczynić się do wyjaśnienia kwestji interpretacji przepisów w tym względzie.

W myśl postanowień, zawartych w art. 62, pkt. 5, lit. a) do kompetencji komisji rewizyjnych należy bezpośrednia kontrola nad całokształtem i poszczególnymi kierunkami działalności danego związku samorządowego zarówno w zakresie administracji, jak jego urzędów, zakładów i przedsiębiorstw pod względem prawidłowości i zgodności tej działalności z obowiązującymi przepisami, z postanowieniami statutów i uchwał organu stanowiącego oraz budżetem i zasadami oszczędności w gospodarce publicznej.

Różnica w poglądach na zakres działania komisji rewizyjnych ma charakter zasadniczy i sprowa-

dza się do zagadnienia, czy komisja rewizyjna w świetle tych przepisów przeprowadza swe badania li tylko z punktu widzenia formalnego, czy też obowiązana jest i ma prawo badania rzeczowego, t. j. pod względem celowości zarządzeń lub wydatków. Nie wiemy, jakimi argumentami, poza brzmieniem cytowanego wyżej przepisu, posługują się zwolennicy interpretacji „celowości“, mimo to zawzięcie obstają przy tym poglądzie i nie tak łatwo dają się przekonać o możliwości innej interpretacji, t. j. o formalnym charakterze badań komisji rewizyjnych. Stanowisko swoje uzasadniają twierdzeniem, że skoro kontrola ta obejmuje całokształt działalności danego związku samorządowego, tem samem powinna być merytoryczną.

Argument ten, zdaniem naszym, nie jest szczęśliwym, gdyż określenie „całokształt“ i wylczenie nawet poszczególnych kierunków działalności ustala jedynie zakres zasięgu kontroli, lecz w niczem nie przesądza uprawnień kompetencyjnych komisji rewizyjnych. I rzeczywiście, w drugiej części omawianego przepisu czytamy, że tak szeroko zakrojona kontrola odbywa się jednak tylko pod względem prawidłowości i zgodności z obowiązującymi przepisami lub uchwałami organu stanowiącego, a więc z punktu widzenia formalnego badania prawidłowości gospodarki i zgodności jej z zasadami oszczędności, nie wchodząc tem samem w merytoryczne rozpatrzenie celowości. To znaczy, że komisja rewizyjna, badając np. wydatki budżetowe, sprawdza

jedynie, czy były one przewidziane w budżecie i czy nie przekraczają prelimitowanej wysokości, natomiast nie wnika w celowość tego wydatku. Pozatem stwierdza, czy wydatki te były czynione zgodnie z zasadami oszczędności, co również nie pokrywa się z pojęciem „celowości“ badań komisji rewizyjnej.

Wyjaśnimy to na przykładzie. Wykonując uchwałę organu stanowiącego, zarząd gminy przystępuje, dajmy na to, do budowy pewnego gmachu. Rozpisuje w tym celu przetarg, wybiera dogodną ofertę i czyni w trakcie budowy niezbędne wydatki. Wszystkie te czynności zarządu są uzasadnione uprawnieniami, wynikającymi z przepisów art. 44 nowej ustawy samorządowej (pkt. I, lit. h) i i).

Przy badaniu tego rodzaju wydatków komisja rewizyjna sprawdza: 1) czy była na to odpowiednia uchwała rady gminy, 2) czy wydatki na realizację tej uchwały są przewidziane w budżecie gminy, 3) czy rozpatrzenie ofert odbyło się w myśl zasad, ustalonych przez radę gminy, 4) czy udzielenie zamówienia na roboty odbyło się zgodnie z przepisami wykonawczymi (mają być wydane w myśl art. I ustawy z dn. 15.II.1933) i 5) czy wydatki nie przekraczają wysokości prelimitowanej na ten cel sumy.

Wszystkie te badania komisji rewizyjnej noszą charakter formalny, t. j. przeprowadzane są pod względem prawidłowości i zgodności gospodarki z przepisami, uchwałą rady gminy i budżetem, jak tego wymaga art. 62, ust. 5. Jeżeli zaś chodzi o kontrolę z punktu widzenia zgodności z zasadami oszczędności w gospodarce publicznej, to badanie komisji rewizyjnej sprowadza się w danym wypadku do sprawdzenia sposobu przeprowadzenia przetargu. To znaczy, czy przyjęta została najniższa oferta przy odpowiedniej wartości (jakości) zaoferowanych robót i materiałów, czy nie pominięte zostały inne, korzystniejsze możliwości budowy, czy udzielenie zamówienia nie było połączone z wypłaceniem nadmiernej zaliczki, czy nie dałoby się części robót uskutecznić we własnym zakresie i t. d.

Jak widzimy z powyższego przykładu, przeprowadzone przez komisję rewizyjną badania pokrywają się całkowicie z przepisanim zakresem jej działania i nikt nie może zakwestjonować jej pod tym względem uprawnień. Natomiast przekroczony zostałby zakres działania komisji rewizyjnej, jeżeliby badała ona dany wypadek pod kątem widzenia merytorycznej oceny celowości wydatku, t. j. w danym przykładzie czy w ogóle budowa nowego gmachu była dla gminy potrzebna. Wszystkie uwagi i krytyka komisji rewizyjnej pod tym względem wykraczałyby poza jej kompetencje, określone w art. 62, a więc nie miałyby istotnego znaczenia i nie pociągałyby za sobą żadnych skutków prawnych.

Logicznie biorąc, wydaje się to bardzo słusznym, gdyż organ kontrolujący, wybrany przez radę gminy i będący w mniejszym od niej składzie, nie może krytykować celowości powziętych przez ostatnią uchwał, bowiem nie jest w stanie zbadać wszelkich przesłanek

i powodów, jakimi kierowała się rada gminy przy powzięciu tej uchwały. Ponadto krytyka i wnioski komisji rewizyjnej pod tym względem byłyby niecelowe, gdyż sprawozdania z przeprowadzonej kontroli składa przed tą samą radą gminy, której uchwałę skrytykowała. Odpowiedzialność zaś za celowość i planową gospodarkę gmina ponosi tylko przed władzami nadzorczymi, które w myśl nowej ustawy samorządowej uposażone są w daleko idące uprawnienia pod względem kontroli właśnie z punktu widzenia celowości gospodarki związków samorządowych.

Zresztą, jeżeliby intencją ustawodawcy było rozszerzenie zakresu działania komisji rewizyjnych również na merytoryczną ocenę celowości gospodarki gminy, to przecież nie byłoby nic prostszego, jak zamieścić odpowiednie uprawnienie w odnośnych przepisach przez dodanie jednego tylko słowa, że do zakresu działania komisji rewizyjnych należy kontrola danego związku samorządowego pod względem celowości, prawidłowości i zgodności... Dotychczas przecież podobne uprawnienia komisji rewizyjnych całkiem wyraźnie były określone w rozporządzeniu z dn. 6.XII.1932 r. o kasowości i rachunkowości związków komunalnych (art. 48) i jeżeli zostały pominięte w ustawie samorządowej, to widocznie zostało to uczynione celowo.

Brak tego rodzaju uprawnienia komisji rewizyjnych w odnośnych przepisach ustawy samorządowej jest właśnie logicznym wynikiem intencji ustawodawcy, który zupełnie wyraźnie rozgraniczył zakres działania wewnętrznych organów kontroli od kompetencji pod tym względem władz nadzorczych. Wychoząc bowiem z założenia, że samorząd jest dalszym ciągiem i częścią składową ogólnej administracji państwowej, jest rzeczą nie do pomyślenia, żeby kontrola gospodarki związków samorządowych pod tak ważnym względem, jak celowość — była pozostawiona ich wewnętrznym (własnym) organom kontrolnym. Mając za sobą bolesne doświadczenie tak ujętej kontroli gospodarki z okresu wybujałej twórczości inwestycyjnej związków samorządowych, słusznym jest, że Państwo w trosce z jednej strony o dobro samorządu, a z drugiej — o należyte funkcjonowanie administracji ogólnej, zarezerwowało dla siebie najważniejszą czynność kontrolną nad działalnością związków samorządowych.

Przepisy art. 65 ustawy samorządowej, wymagające zatwierdzania przez władze nadzorcze ważniejszych uchwał rad gminnych, odnoszą się przeważnie do spraw właśnie związanych z nowym obciążeniem finansowym gmin i tem samym zawierają wszelkie cechy kontroli celowości gospodarki związków samorządowych przez władze nadzorcze. Natomiast własnym ich organom pozostają jedynie uprawnienia badania tej gospodarki pod kątem widzenia formalnej prawidłowości i zgodności jej z zasadami oszczędności.

M. Warczuk.

W sprawie nadzoru nad gminami

W numerze 39 „Samorządu“ P. Andruszkiewicz w artykule „Jeszcze o nadzorze nad gminami“, oświetlając „drugą stronę medalu“ stanowiska inspektora samorządu gminnego dość, moim zdaniem, niezręcznie, poruszył sprawy niewiążące się ściśle z nadzorem nad gminami jako to: nadużywanie środków lokomocji dla celów prywatnych, uprzywilejowanie stanowiska inspektora samorządu gminnego, nieposiadanie przez urzędników samorządowych w byłym zaborze rosyjskim „prawie żadnego przygotowania teoretycznego“ i t. p. Z treści tego artykułu przebija antagonizm dzielnicowy, któremu Sz. Autor nie mógł się oprzeć i bardzo niesprawiedliwie starał się w opinii publicznej obniżyć wartość pracowników samorządowych z innego zaboru.

O tem, że tak nie jest, pracownicy ci nie potrzebują głosić, bo przez kilkanaście lat nawet tacy, którzy nie mają „prawniczego nastawienia“ dawali sobie doskonale radę z zorganizowaniem samorządu powiatowego i pozostawili znaczny dorobek w gospodarce samorządowej.

Dyskusja między obydwojma autorami, jak to już zaznaczyła Redakcja, polega na nieporozumieniu. Sprawy poruszone przez p. B. B. są trafne, w całej rozciągłości słuszne i znajdują odbicie nie tylko lokalne, ale mam wrażenie w znacznej większości powiatów. Uwagi natomiast p. Andruszkiewicza uważam za teoretyczne i nie mające głębszego praktycznego znaczenia.

Inspektor samorządu gminnego nie może być niedopuszczany do zbliżenia się z ludnością względnie z organami gminnymi, bo to miałyby się z celem jego służby. Jeśli prowadziłby inną politykę, to przewodniczący wydziału znajdzie na to inne środki skuteczniejsze, aniżeli odosobnienie inspektora i powierzenie mu roli kancelisty. W rzeczywistości gdyby inspektor spełniał tylko czynności przeznaczone mu przez instrukcję, to nie mógłby zajmować się pracą biurową i załatwiać papierków, nie należących do nadzoru nad gminami (statystyka produkcji rolnej, sprawy kosztów leczenia, opieki społecznej, sprawy szkolne, emerytalne, rekursy podatkowe, szarwarkowe, sprawy budowy szkół powszechnych, organizacji społecznych i t. p. (do których to czynności obecnie jest powoływany ze szkodą dla swoich istotnych zadań. Sprawy te i tym podobne musiałby załatwiać referent gminny względnie kancelista biura wydziału powiatowego.

Inspektor samorządu gminnego poza powyższymi sprawami miałby dosyć spraw, ściśle wiążących się z nadzorem, jako to: opracowanie zarządzeń politycznych, rozpatrywanie budżetów, rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetów, sprawy inwentarza majątków gminnych i miejskich, rozpatrywanie protokółów posiedzeń komisji, rad gminnych, miejskich i magistratów, wybory członków zarządów gmin, sprawy personalne i ewidencja członków zarządów gmin wiejskich i miejskich, sprawy dyscyplinarne, sprawy dokształcania i instruowania pracowników gminnych

i miejskich, zjazdy i konferencje wójtów, burmistrzów i sekretarzy, sprawy gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych i t. p. Z tego widać, że inspektor samorządu gminnego nie miałby, jak to Sz. Autor wyliczył, 59 dni wolnych, lecz przeciwnie — zabrakłoby dni do pracy. Nadmienić muszę, że Sz. Autor zapomniał wyliczyć dni poświęconych na rewizje gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, na posiedzenia budżetowe w gminach, na posiedzenia Wydziału Powiatowego i Rady Powiatowej, na dochodzenia przeciwko urzędnikom gminnym i likwidowanie zatargów między organami gminnymi, na sprawy sądowe oraz na przeprowadzanie wyborów i prowadzenie referatu starościńskiego spraw samorządowych. Ne byłoby więc stanowisko to „nazbyt uprzywilejowane“.

Jeżeli chodzi o dostateczne teoretyczne i praktyczne przygotowanie urzędników gminnych, to jest ono dalekie od wymagań. Sz. Autor ma bardzo optymistyczne przypuszczenia, a na przypuszczeniach nie można opierać twierdzenia, że „doksztalcanie ich przez inspektora nie będzie potrzebne“. Twierdzenie to przeczy twierdzeniu następnemu, gdyż skoro urzędnik gminny jest teoretycznie i praktycznie przygotowanym to sprawujący nad nim kontrolę i wykonywujący obowiązek szkolenia go — inspektor samorządu — musi posiadać również odpowiednie przygotowanie teoretyczne i praktyczne.

Inspektor samorządu gminnego nie może być zależnym od sekretarza wydziału, jak nie może być zależny kasjer od rachmistrza lub komisja rewizyjna od wydziału powiatowego. Obecnie inżynier drogowy, lekarz weterynaryjny, dyrektor szpitala — od sekretarza wydziału nie zależą i biuro na tem nie cierpi. Funkcja inspektora jest również specjalna. Nie można z organu kontrolującego czynić kancelisty biurowego, uzależnionego od sekretarza wydziału, gdyż na tem ucierpiałby najwięcej samorządy gminne, których interesy sekretarz nieraz podporządkowałby mimowoli interesowi samorządu powiatowego. Dla przykładu przytaczam taki wypadek, że sekretarz w jednym z powiatów spowodował podwyższenie wysokości opłat drogowych kosztem zmniejszenia dodatku do podatku gruntowego w gminach, nie wypłacał przez dłuższy czas gminom dodatków do podatków, zmonopolizował druki świadectw zwierzęcych, wprowadził doręczanie wszelkich pism powiatowego związku samorządowego bezpłatnie, obarczał urzędy gminne pracą nad wypełnianiem nakazów płatniczych za wydział powiatowy, prowadził politykę personalną w gminach według własnego uznania i t. d. W tych wypadkach inspektor miał obowiązek jako organ kontrolujący gmin przeciwstawić się i należycie sprawę wyjaśnić na wydziale powiatowym, zatem nie może być on zależny od sekretarza. Sekretarz ma dosyć pracy nad gospodarką powiatowego związku samorządowego, i nie może bez uszczerbku poruczonego mu działu zajmować się nadzorem nad gminami i przeszkadzać w pracy inspektorowi samorządu gminnego.

W-1794/78/198

Dobra organizacja pracy wymaga ścisłego i ujednostajnionego podziału. Sprawa nadzoru jest szczególnie ważna i tam gdzie była bagatelizowana zawsze przynosiła znaczne straty dla związków samorządowych. Z tych więc względów stanowisko i funkcje inspektora powinny być unormowane jednolicie rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych. Kierownictwo pracami inspektorów dla ustalenia jednolitych metod postępowania winno należeć do wojewódzkich inspektorów związków samorządowych.

Wydział Powiatowy miałby prawo wydawać polecenia inspektorowi samorządu gminnego jedynie w sprawach nadzoru i tylko w granicach zakreślonych instrukcją. Stanowisko inspektora winno być równorzędne stanowisku sekretarza wydziału i od niego niezależne. Dla obojga obowiązywałaby wzajemna

ścisła współpraca i koordynacja pracy na terenie powiatu.

Inspekcje winny być przewidziane w instrukcji (obowiązkowo 1 raz do roku szczegółowa i 2 razy dorywcza w każdej gminie), a ilość dni wyjazdowych nie powinna być mniejsza od 15 w miesiącu.

Dokształcanie pracowników przez inspektora winno odbywać się na zjazdach tychże pracowników przynajmniej raz w miesiącu. Na zjazdach wygłaszałyby pracownicy referaty na temat aktualnych zagadnień, dotyczących administracji gminnej, prowadzone byłyby dyskusje i udzielane wyjaśnienia wątpliwych spraw. Celem zjazdów winna być ponadto koordynacja pracy według jednolitych metod.

R. Strużak.

Areszty gminne w województwie białostockim

Departament Administracyjny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych rozesłał ankietę o aresztach gminnych, która na terenie województw centralnych i wschodnich ma zebrać materiał konieczny do uregulowania tej ważnej i zaniedbanej sprawy. Gdy jeszcze na pismo Związku Miast z czerwca 1930 r. Ministerstwo odpowiedziało, że uregulowanie tej sprawy nie jest aktualne z uwagi na ciężki stan finansowy Skarbu Państwa, obecnie pomimo wciąż trwającego kryzysu gospodarczego wynikała potrzeba dokładnego zbadania tej sprawy w celu ostatecznego jej unormowania. że sprawa ta wymaga uregulowania pod względem prawnym wykazuje wyraźnie publikacja Związku Miast p. t. „Obowiązkowe zadania i czynności gmin“, gdzie na stron. 27 i 88 są zsumowane wątpliwości, jakie istnieją co do obowiązku utrzymywania aresztów przez gminy, nie będą więc ich tu powtarzał. Ograniczam się tylko do przypomnienia, że istniejące areszty gminne są pozostałością po zaborcach, gdy część wymiaru sprawiedliwości była pozostawiona gminom. By wykorzystać istniejące areszty, władze polskie skierowały do nich odbywających karę aresztu na mocy wyroku sądowego lub orzeczenia administracyjnego nie dłużej niż 24 godzin, a tylko w wyjątkowych wypadkach na czas do dni 3-ch (okólnik M. S. W. Nr. 39 z dnia 2.VI.1921 r.). Ministerstwo Sprawiedliwości jednak stanęło na innym stanowisku, zalecając ogólnikowo w okólniku z dnia 29.X. 1924 r., aby władze sądowe nie przetrzymywały więźniów przez dłuższy przeciąg czasu w aresztach komunalnych.

Areszty gminne działają w ten sposób bez jakichkolwiek przepisów czy regulaminów, czas więc najwyższy, by sprawa ta została w końcu uregulowana. Nowa ustawa samorządowa, która idzie po linii zespolenia organów samorządowych z organami administracji państwowej — pozwala przypuszczać, że organizacja aresztów samorządowych zostanie oparta na uzupełnieniu organizacji więziennictwa państwowego przez utrzymanie zapewne przez gminy aresztów admi-

nistracyjne, powierzając nadzór nad aresztowanymi policji państwowej. Trudno już obecnie przewidywać szczegóły tej przyszłej organizacji, póki zainteresowane Ministerstwa nie opracują materiału, zebrane go drogą ankiety. Redakcja ankiety o aresztach gminnych wskazuje, że władzom centralnym chodziło o jak najwięcej wszechstronne oświetlenie istniejącego stanu rzeczy. Arkusz ankietowy dla każdego aresztu oddzielnie zawiera następujące pytania: miejscowość; odległość od więzienia, aresztu miejskiego, sądu okręgowego i sądu grodzkiego; na jaką ilość przewidziany jest areszt; czy lokal aresztu jest oddzielny, czy wspólny z urzędem gminnym; ilość ubikacyj — ich długość, szerokość i wysokość; czy istnieje podział na oddziały męski i żeński, ilość okien i drzwi; czy okna są okratowane; czy areszt posiada podłogę; kto pilnuje aresztowanych; w jaki sposób jest wykonywany nadzór nad aresztem; jaka instytucja ponosi koszty utrzymania aresztu; wysokość wydatków na utrzymanie aresztu w roku budżetowym 1932/1933; liczba osób, które odbyły karę aresztu w tym roku budżetowym — skazanych administracyjnie, czy też w drodze sądowej; czy gmina otrzymuje regularnie należności z tytułu kosztów wyżywienia w areszcie skazanych i jakie z tego tytułu istnieją zaległości na dzień 1 kwietnia 1933 r.

Jak widzimy, w ankiecie zostały uwzględnione zarówno momenty sanitarne, bezpieczeństwa jak i finansowe. Rzuca się w oczy drobny brak w rubryce skazanych, a mianowicie niema pytania o ilości dni, przebytych w aresztach, co dałoby dokładniejszy obraz sposobu wykorzystania aresztów gminnych zarówno przez władze sądowe jak i administracyjne a także wskazałoby ściśle, ile kosztowało wyżywienie aresztowanych naturalnie teoretycznie, bo w praktyce areszty wiejskie nie ponoszą z tego tytułu poważnie żadnych kosztów, gdyż aresztowani administracyjni korzystają z własnej żywności, a za aresztowanych sądownie należności są zwracane choć z opóźnieniem.

Areszty gminne w województwie białostockim.

Powiaty i miasta wydzielone	Ilość gmin wiejskich i miejskich	Ludność według spisu 1931 r.	Ilość aresz- tów	Pojemność aresz- tów na osób	Areszty wspólnie z urzędem gmin- nym	Oddzielne od urzędów gminnych	Ilość cel	Posiada- ją	Nie posi- adają	Wysokość wydat- ków na utrzymanie aresztów w r. budż. 1932/33 w złotych	Ogólna suma wy- datków w r. 1932/33 w złotych	Stosunek % wy- datków na areszty do wyd. zwyczaj. gmin.	Liczba osób. skaz.		Wysokość zaległości za utrzy- manie aresztowan.	
													aresztów w r. 1932/33	w r. 1932/33	admin.	sądowe
1. Augustowski — wieś miasta	12 1	62.798 12.147	12 1	83 33	5	7 1	20 6	8 1	4	406 6.581	397.565 223.635	0,1 2,9	1.006 160	302 429	— —	56 215
2. Białystok — miasto	1	91.335	1	40	—	1	11	1	—	10.045	3.104.481	0,3	1.339	641	—	5.159
3. Białostocki — wieś miasta	15 8	112.708 26.144	15 5	109 38	3	12 5	29 9	14 2	1 3	1.596 867	502.726 266.437	0,3 0,3	1.073 186	1.678 239	—	622
4. Bielski — wieś miasta	21 9	171.244 31.271	16 8	146 64	1 4	15 4	27 13	11 6	5 2	1.563 1.023	746.018 411.911	0,2 0,2	775 243	1.184 233	—	617
5. Grodno — miasto	1	49.932	—	—	—	—	—	—	—	—	1.747.780	—	—	—	—	—
6. Grodzieński — wieś miasta	21 5	149.175 14.351	21 1	188 6	5	16 1	42 2	19 1	2	4.597 151	870.401 316.011	0,5 0,04	1.255 22	899 38	—	246
7. Łomżyński — wieś miasta	19 6	123.189 20.057	17 3	273 56	8 3	9	34 7	15 3	2	6.019 4.587	602.870 245.020	1,9 1,8	1.043 390	988 350	—	21 1.434
8. Łomża — miasto	1	25.065	1	20	—	1	4	1	—	7.583	733.851	1,0	46	202	218	228
9. Ostrołęcki — wieś miasta	14 1	99.362 13.438	14	163	5	9	26	10	4	3.057	524.573 262.775	0,8	909	1.756	—	4
10. Ostrowski — wieś miasta	11 2	79.225 20.506	10 2	132 24	4	6 1	17 6	7 1	3	1.072 6.923	373.455 358.803	0,3 1,9	686 248	985 857	—	584
11. Sokólski — wieś miasta	12 5	87.536 15.678	9 5	82 50	4 2	5 3	17 9	7 4	2 1	856 1.103	378.986 175.490	0,2 0,6	440 413	870 393	—	1.554 244
12. Suwański — wieś miasta	18 1	84.911 3.409	16 1	114 20	15 1	1	30 3	15 1	1	196 2.791	379.699 57.275	0,05 4,9	583 83	346 100	—	97
13. Suwałki — miasto	1	21.957	1	40	—	1	5	1	—	9.476	680.430	1,4	740	466	—	1.515
14. Szczuczynski — wieś miasta	10 3	51.339 16.575	9 3	122 70	3	6 3	20 14	9 3	—	1.315 10.084	298.555 221.072	0,4 4,5	836 321	434 716	—	265 1.233
15. Wołkowyski — wieś miasta	16 2	152.258 18.894	15 2	137 17	6 1	9 1	22 4	6 2	9	1.455 3.308	560.826 327.250	0,2 1,0	742 153	1.223 54	—	997 161
16. Wys. Mazow. — wieś miasta	10 4	73.012 15.969	10	73	6	4	17	7	3	3.504	409.741 222.640	0,8	161	374	—	1.006
Razem	228	1.643.485	198	2100	74	124	394	155	43	90.158	15.403.326	0,6	13.853	15.657	965	16.258

Materiały zebrane drogą ankiety na terenie województwa białostockiego zestawilem w części, dotyczącej gospodarki gmin w/g powiatów, pragnąc wyjaśnić przede wszystkim, czy obowiązek utrzymywania aresztów jest dla samorządów uciążliwy. Zestawienie, które załączam, nie może naturalnie rościć pretensji do tego, że daje wyczerpującą odpowiedź pod tym względem. Ustalając stosunek procentowy wydatków na areszty z ogólną sumą wydatków gmin według wykonania budżetów na rok 1932/33, chciałem tylko w przybliżeniu wyjaśnić, jaka część funduszy gminnych idzie na utrzymanie aresztu. Jak widzimy częścią ta dla gmin wiejskich jest nieznaczna, natomiast dla miast stanowi dość znaczne pozycje w budżetach. Zaległości za utrzymanie więźniów przeważnie od władz sądowych powiększają jeszcze obciążenia gmin pod tym względem. Jeżeli jednak finansowo obciążenia gmin wiejskich nie są tak znaczne, wynika to z niedostatecznego dozoru aresztowanych dla uniknięcia kosztów utrzymywania specjalnej straży.

W zestawieniu pomijam sprawy, które, choć poruszone pośrednio w ankiecie, nie dadzą się jednak ująć cyfrowo w tablicy, jak np. odległości aresztów gminnych od więzień i sądów, co ma jednak ogromne znaczenie na wysokości kosztów konwojowania aresztowanych. Są to bowiem kwestje, nie dotyczące bezpośrednio budżetów gminnych. Pozatem poza obrazem, jaki daje fragmentaryczne zestawienie niniejsze, pozostały również sprawy tak ważne jak stan sanitarny aresztów gminnych. Również stan bezpieczeństwa aresztów gminnych w znaczeniu warunków,

gwarantujących należyty dozór nad aresztowanymi— znalazł się poza ramami niniejszego zestawienia. Na terenie województwa białostockiego, co ma zapewne miejsce i w innych województwach, dozór nad aresztowanymi w aresztach wiejskich nie jest wykonywany w sposób należyty, gdyż trudno wymagać, aby woźny gminy, a nawet czasami i urzędnicy kancelarji gminnej, mogli być dostatecznie pilnymi dozorcami aresztu. Sprawa ta będzie najboleśniejszym bodaj punktem dla gmin w przyszłej reformie aresztów gminnych.

Sądzę, że choć zestawienia tego rodzaju, jakiego dokonałem dla województwa białostockiego, nie wyczerpują w całości zagadnienia, to jednak zanim władze centralne opracują zebrany materiał dla wszystkich województw centralnych i wschodnich, byłoby pożądanem, by materiał obejmujący poszczególne województwa już teraz był zestawiony. Pozwoli to na publiczne omówienie zagadnienia tak żywotnego, jakimi są dalsze losy aresztów gminnych.

Jan Frankowski.

Od Redakcji. Nawiązując do ostatnich słów Szan. Autora Redakcja dodaje od siebie, że przedmiotem dyskusji powinny się stać nie tylko poszczególne zagadnienia, dotyczące organizacji aresztów gminnych, ale także problem zasadniczy — czy utrzymywanie aresztów gminnych jest celowe i czy w inny sposób nie możnaby lepiej tej kwestji rozwiązać.

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej

KONWERSJA POŻYCZEK, ZACIĄGNIĘTYCH NA CELE DROGOWE.

W sprawie powyższej wystosował Związek Powiatów R. P. pismo (L. I OP/0 z dn. 5.X.1933) do niektórych Wydziałów Powiatowych następującej treści:

„W związku z licznymi zapytaniami ze strony wydziałów powiatowych w sprawie skonwertowania pożyczek zaciągniętych na cele drogowe, unprzejmie komunikujemy, iż Ministerstwo Komunikacji postanowiło przjąć z pomocą tym związkom samorządowym i spółkom drogowym, które zaciągnęły pożyczki z funduszy Ministerstwa Robót Publicznych względnie z Drogowego Funduszu Pożyczkowego, przez przeprowadzenie konwersji powstałego z tego tytułu zadłużenia z równoczesnym obniżeniem dotychczasowej stopy procentowej.

Konwersję będzie przeprowadzał Polski Bank Komunalny tylko na podstawie wniesionej bądź do Ministerstwa Komunikacji bądź do Polskiego Banku Komunalnego umotywowanej prośby o konwersję, popartej przez właściwą władzę nadzorczą.

Konwersji podlegają:

a) pożyczki zaciągnięte z funduszy Ministerstwa Robót Publicznych na cele drogowe w walucie markowej i koronowej, które już raz były skonwertowane (ponowna konwersja) i

b) pożyczki udzielone w walucie złotowej z Drogowego Funduszu Pożyczkowego.

A. Ponowna konwersja pożyczek z funduszy Ministerstwa Robót Publicznych (pożyczki w walucie markowej i koronowej).

1. Pożyczki, które w dniu 1 stycznia 1931 r. nie przekraczały kwoty zł. 10.000 konwertowane nie będą. Począwszy od 1 lipca 1933 r. oprocentowanie tych pożyczek obniża się do 3% rocznie.

2. Przy zadłużeniu od 10.000 do 100.000 zł. pozostała do spłaty część zadłużenia łącznie z zaległymi ratami i odsetkami od kapitału, bez odsetek za zwłokę, winna być spłacona, poczynając od 1 lipca 1934 r. w tyłu ratach półrocznych, aby wysokość raty płatnej w tym dniu wynosiła:

około 1000 zł. — przy zadłużeniu od 10.000 do 25.000 zł.	
„ 1500 „ — „ „ „ 25.000 „ 40.000 „	
„ 2000 „ — „ „ „ 40.000 „ 70.000 „	
„ 2500 „ — „ „ „ 70.000 „ 100.000 „	

3) Przy zadłużeniu od 100.000 do 200.000 zł. pozostała do spłaty część tego zadłużenia z zaległymi ratami i odsetkami od kapitału, bez odsetek za zwłokę, winna być spłacona poczynając od d. 1 lipca 1934 r. w tyłu równych ratach półrocznych, aby wysokość każdej raty wynosiła 3000 zł. Poczynając od 1 lipca 1933 r. zadłużenie oprocentowuje się tylko na 1% w stosunku rocznym.

B. Konwersja pożyczek zaciągniętych z Drogowego Funduszu Pożyczkowego.

Konwersji podlega suma zadłużenia, jaka powstanie w dniu 1 lipca 1934 r.:

a) z pozostałych do spłaty na dzień 1 lipca r. b. części wszystkich zaciągniętych pożyczek według obowiązujących warunków ich spłaty,

b) z zaległych do 1 lipca r. b. odsetek od wszystkich tych pożyczek według stopy oprocentowania 6% w stosunku rocznym bez doliczania odsetek za zwłokę w spłacie zaległych rat i procentów, i

d) z odsetek w wysokości 3% rocznie od ogólnej kwoty otrzymanej przez dodanie wszystkich kwot a) i b) za czas od 1 lipca r. b. do 1 lipca 1934 r.

Spłata skonwertowanych pożyczek następować będzie w ratach półrocznych każdego 1 lipca i 2 stycznia, poczynawszy od 1 lipca 1934 r. przy oprocentowaniu 3% w stosunku rocznym. Ilość rat, w których ma być spłacone zadłużenie, określa się w ten sposób, aby wysokość raty półrocznej stanowiła:

a) około 1500 zł. dla tych powiatowych związków samorządowych, które mają do spłacenia tylko jedną pożyczkę,

b) około 2000 zł. dla tych powiatowych związków samorządowych, które mają do spłacenia dwie pożyczki, z wyjątkiem tych związków, których zadłużenie przekracza 80.000 zł.,

c) około 2500 zł. dla tych powiatowych związków samorządowych, które mają do spłacenia trzy lub większą ilość pożyczek, z wyjątkiem tych związków, których zadłużenie przekracza 100.000 zł.

Ilość konwersyjnych rat półrocznych dla tych powiatowych związków samorządowych, których zadłużenie przekracza 80.000 zł., (b) względnie 100.000 (c) powinna wynosić 40 (czterdzieści).

Dla uzyskania konwersji wymagana będzie za potwierdzeniem przez właściwą władzę nadzorczą uchwała organu stanowiącego.

Bliższe szczegóły w tej sprawie przyniesie okólnik Ministerstwa Komunikacji, który ukaże się w najbliższym czasie względnie udzielić ich może Polski Bank Komunalny.

Podając powyższe do wiadomości, Związek Powiatów R. P. zwraca uwagę na konieczność poczynienia odpowiednich kroków celem uzyskania konwersji

oraz uwzględnienie w swych planach finansowych możliwości uzyskania ulg w spłacie pożyczek zaciągniętych na cele drogowe“.

ODCIĄŻENIE GMIN OD CZYNNOŚCI ZLECONYCH.

W sprawie powyższej wystosował Związek Powiatów R. P. pismo do Pana Ministra Spraw Wewnętrznych (L. I/OP — 1 z dn. 4.X. 1933) następującej treści:

„Prace wstępne nad organizacją gminy zbiorowej na terenie woj. południowych i zachodnich wskazują, iż istnieje tendencja wprowadzenia na tych terenach gminy ściśle takiego typu, jaki istnieje obecnie w województwach centralnych i wschodnich, a więc gminy, której braki nietylko są powszechnie znane, lecz także i oficjalnie stwierdzone. Bezsprzecznie największym z nich i najbardziej ujemnym w skutkach jest przeciążenie gminy czynnościami zleconymi, wśród których wiele jest niekoniecznych, a nawet bezcelowych. Mimo stwierdzenia przez czynniki oficjalne konieczności odciążenia gminy, zlecony zakres czynności dotychczas nie został zrewidowany i ograniczony.

Automatyczne wprowadzanie na teren województw południowych i zachodnich typu gminy, istniejącej w województwach centralnych i wschodnich, nadmiernie rozbudowanej — zwłaszcza o ile chodzi o urzędy gminne i wynikające stąd koszty administracyjne — i przystosowanej do spełniania zleconego zakresu działania w całej jego obecnej rozciągłości, musi budzić obawę, iż ten nadmierny zakres czynności zleconych, przekazanych gminom przez ustawodawstwo administracyjne i przez praktykę, będzie głównym, a może nawet decydującym czynnikiem przy wykreślaniu granic nowych gmin. Z uwagi na konieczność względnej stałości w granicach gmin wymienione zjawisko groziłoby wypaczeniem samej idei reformy gminnej.

Dlatego też do wszystkich możliwych argumentów, uzasadniających konieczność odciążenia gminy w zakresie czynności zleconych, przybywa w chwili obecnej jeszcze jeden argument bardzo ważny, uzasadniający konieczność natychmiastowej, a w każdym razie przed powzięciem ostatecznej decyzji o granicach gmin w województwach południowych i zachodnich, akcji odciążenia i zrationalizowania czynności urzędów gminnych w zakresie czynności poruczonych.

Z tych względów oraz z uwagi na to, iż w ręku Pana Prezesa Rady Ministrów znajduje się obfity materiał w tej sprawie, zebrany na zarządzenie Pana Premiera Prystora, Związek Powiatów R. P. ma zaszczyt prosić Pana Ministra o przyśpieszenie sprawy odciążenia i zrationalizowania pracy urzędów gminnych w zakresie czynności poruczonych“.

Sprawy bieżące

W SPRAWIE ROZRACHUNKÓW BEZGOTÓWKOWYCH MIĘDZY ZWIĄZKAMI SAMORZĄDOWEMI Z TYTUŁU KOSZTÓW OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Ministerstwo Spr. Wewn. wydało w tej sprawie okólnik z 25.IX.1933 r. Nr. S. S. 53/60/1 treści następującej:

„Na zasadzie ustawy z 16.VIII.1932 o opiece społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 726) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 24.IV.1924 (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 404) związki samorządowe województw centralnych, południowych i wschodnich mają podstawę do rozrachunków z tytułu poniesionych kosztów sprawowania opieki tymczasowej. W stosunku do województw zachodnich podstawę do rozszczeń rozrachunkowych między związkami wspierania ubogich a związkami samorządowymi innych województw daje rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 10.VI.1926 (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 367).

W związku z trudnościami płatniczymi większość związków samorządowych wzajemne rozrachunki pieniężne z tytułu poniesionych kosztów opieki społecznej odbywają się b. powoli, co z kolei niejednokrotnie pociąga za sobą przewlekłą korespondencję i spory lub wreszcie prośby poszczególnych zarządów związków samorządowych do władz nadzorczych bezpośrednich i naczelnych o interwencję.

Zdarzył się wypadek, że zarząd pewnego związku samorządowego energicznie domagał się od innego zw. samorządowego zwrotu 11 zł. 20 gr., w wyniku zaś interwencji Min. Spraw Wewnętrznych okazało się, że był winien swemu dłużnikowi 1596 zł.

Aby uniknąć w przyszłości podobnego nierzetelwego i czysto formalnego postępowania, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Opieki Społecznej prosi Pana Wojewodę (Zarząd Miejski m. st. Warszawy) o zarządzenie, aby w wypadkach niespornych pretensyj do innych związków samorządowych z tytułu kosztów opieki społecznej zarządy związków samorządowych przed wystosowaniem żądania zwrotu należnych im kwot bezwarunkowo sprawdzały uprzednio własne zadłużenie względem związku zobowiązanego i w razie stwierdzenia zobowiązania z tegoż tytułu po swojej stronie, uznawały wierzyciela odpowiednią kwotą, zawiadamiając równocześnie o powyższem odnośny zarząd związku samorządowego“.

DROBNE ZAPOMOGI Z TYTUŁU USTAWY O OPIECE SPOŁECZNEJ.

Ministerstwo Opieki Społecznej otrzymało zapytanie od Wojewodów, czy jednorazowe drobne zapomogi za przejazd do stałego miejsca zamieszkania, oraz na chwilowe przeżycie podczas podróży, należą do zakresu świadczeń z tytułu opieki społecznej i czy

podlegają zwrotowi w myśl art. 10 ustawy z dnia 16.8.1923 r. W sprawie tej Minist. Opieki Społecznej reskryptem z grudnia 1932 r. Nr. 2724/6 Dz., wyjaśniło, że powrót jednostki do stałego miejsca jej zamieszkania, o ile okoliczności faktycznie tego wymagają, niewątpliwie należy zaliczyć do jej niezbędnych potrzeb życiowych, udzielenie zaś przez gminę pomocy jednostce, którą własnymi środkami materialnymi tego powiatu skutecznie nie może, stanowi jedną z form zaspokajania ze środków publicznych niezbędnych potrzeb życiowych w myśl art. 1 cytowanej ustawy. Obowiązek zwrotu świadczeń z tytułu opieki społecznej gminie pobytu przez gminę zobowiązaną do opieki trwałej nie nastęrczą wątpliwości, bowiem art. 10 ustawy o opiece społecznej wyraźnie postanawia, że gminie pobytu przysługuje prawo żądania zwrotu poniesionych wydatków od gminy zobowiązanej do opieki trwałej.

W związku z udzielaniem drobnych zapomóg przez gminy Ministerstwo Opieki Społecznej wysunęło następujące uwagi: Gminy miejskie i wiejskie wydają nieraz drobne zapomogi, które w wielu wypadkach nie przekraczają kilku złotych, często nawet wynoszą zaledwie 1 zł. lub 50 gr., a następnie domagają się zwrotu kosztów tych od gmin zobowiązanych do opieki trwałej, prowadząc przy tem obszerną i kosztowną korespondencję, celem ustalenia gminy zobowiązanej do opieki trwałej, wreszcie przenosząc spory do wyższych instancji. Tego rodzaju postępowanie jest sprzeczne z wszelakimi zasadami celowości.

Wobec powyższego Minist. Opieki Społecznej prosiło urzędy wojewódzkie o zalecenie związkom komunalnym, by gminy z jednej strony w dochodzeniu zwrotu drobnych sum, kierowały się zasadami celowości i w wypadkach, kiedy koszty ustalenia gminy zobowiązanej do opieki trwałej przekraczają wysokość wydanej zapomogi, zaprzestały kosztownych dochodzeń, z drugiej strony, o każdym wypadku zgłoszenia uzasadnionych roszczeń, ustosunkowały się rzeczowo do tych żądań.

W związku z cytowanym pismem Minister. Opieki Społecznej wydało następujący okólnik z dnia 29.9.1933 r., skierowany do urzędów Wojewódzkich treści następującej:

„Zarząd miejski m. st. Warszawy, powołując się na pismo okólne Minist. Opieki Społecznej z dnia 19.12.1932 r. Nr. 2724/6 b. r. zawiadomił Ministerstwo pismem z dnia 17.6.1933 r. o powziętej przez zarząd miejski w dniu 22.5.1933 r. Nr. 885 uchwale zaniechania rewindykowania od gmin i od osób fizycznych zobowiązanych do trwałej opieki zapomóg pieniężnych, wypłaconych przez zarząd mieszkańcom gmin obcych, w kwotach nie przekraczających 10 (dziesięć) zł. Jednocześnie zarząd miejski m. st. Warszawy prosił Ministerstwo o podanie treści tej uchwały wszystkim związkom komunalnym na terenie całej Polski, za pośrednictwem odnośnych urzędów woje-

wódkich, celem zastosowania zasady wzajemności i usunięcia na przyszłość kosztów przeprowadzania dochodzenia i korespondowania częstokroć przewyższających wysokość wydanej zapomogi. Analogicznie co do treści i wysokości sumy drobnych zapomóg uchwałę powziął zarząd miejski m. Łodzi, również prosząc Ministerstwo o podanie treści tej uchwały wszystkim związkom komunalnym na terenie całej Polski. W związku z powyższym Ministerstwo w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, uznając za słuszne i celowe uchwały zarządów miejskich m. st. Warszawy i m. Łodzi, prosi urzędy wojewódzkie o zalecenie zarządom poszczególnych gmin, aby powzięły analogiczne uchwały.

W SPRAWIE UBEZPIECZENIA EMERYTALNEGO I TERMINOWEGO WYPŁACANIA UPOSAŻENIA PRACOWNIKOM SAMORZĄDOWYM.

W powyższej sprawie Min. Spr. Wewn. wydało następujące zarządzenie okólnikiem z 25.IX.1933 r. Nr. S.S. 91/24/2:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, wychodząc z założenia, że ubezpieczenie emerytalne pracowników samorządowych prowadzone we własnym zakresie może spełnić swoje zadanie jedynie w razie ścisłego wykonywania przepisów zawartych w miejscowych statutach emerytalnych, uchwalonych w myśl okólników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 148 ex 1929 Zb. Zarz. M. S. Wewn. str. 1383 poz. 14 i Nr. 87 ex 1930 Zb. Zarz. M. S. Wewn. str. 270 poz. 43, zwróciło uwagę w piśmie okólnym z dn. 25 marca 1931 r. L. S. S. 2932/1 na konieczność: regularnego ściągania składek emerytalnych, lokowania funduszków emerytalnych z bezpieczeństwem pupilarnem i prowadzenia ścisłej rachunkowości, wreszcie na wystawianie pracownikom dekretów o zaliczeniu lat służby. W okólniku zaś Nr. 92 z dn. 30 czerwca 1932 r. L. S. S. 85/10/3 Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 10, poz. 134 podkreśliło niedopuszczalność zwalniania dyscyplinarnego pracowników przez związki samorządowe bez dostatecznych przyczyn, jedynie w zamiarze uwolnienia się od ciężących na podstawie przepisów statutu emerytalnego świadczeń na rzecz zwolnionych pracowników.

Pomimo wydania powyższych zarządzeń i zaleceń Ministerstwo Spraw Wewnętrznych stwierdza, że niejednokrotnie dekrety o zaliczaniu lat do wysługi emerytalnej nie zostały wręczone zainteresowanym pracownikom, że składki i dopłaty emerytalne nie są przekazywane Funduszom emerytalnym, że wydziały powiatowe wydatkują z sum zgromadzonych w Funduszach emerytalnych na cele niezwiązane ze świadczeniami emerytalnymi, że dotychczas nie została uregulowana należycie rachunkowość funduszków emerytalnych, wreszcie, że w dalszym ciągu zachodzą wypadki zwolnienia dyscyplinarnego pracowników bez uzasadnionych podstaw, jedynie celem uchylenia się od wypłacenia należnych im świadczeń.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w związku z powyższym prosi Pana Wojewodę, aby zalecił związkom samorządowym ściśle wykonywanie przepisów

obowiązujących statutów emerytalnych stosownie do okólników i pism okólnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych powołanych na wstępie, a dotyczących organizacji Funduszków emerytalnych.

Ponadto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych niejednokrotnie stwierdziło, że związki samorządowe zalegają z wypłacaniem wynagrodzeń i uposażeń służbowych.

Pomimo trudnego naogół położenia związków samorządowych, przypadki częstego lub przewlekłego zalegania z wypłatą uposażeń służbowych zachodzą nie powinny, przyczyniają się one bowiem do obniżenia autorytetu władz samorządowych oraz wywołują niezadowolenie wśród pracowników, a niekiedy zakłócają normalny tok pracy.

Aby zapobiec na przyszłość takim niepożądanym objawom zarządy związków, które wskutek niedoborów kasowych nie mogą terminowo regulować bieżących swych zobowiązań, winny ustalić dokładny plan kolejności terminów i sposobu wypłat, uwzględniając w tym planie, o ile możności wynagrodzenia pracowników.

KONWOJOWANIE OSÓB PRZEZ ORGANA GMINNE.

Bywają wypadki zwracania się organów władz administracji ogólnej, najczęściej Policji Państwowej do urzędów gminnych z poleceniem konwojowania: włóczęgów, żebraków, dezertów wojskowych i poborowych i t. d. Osoby takie odstawiane są do urzędów gminnych z poleceniem odtransportowania ich sposobem przenośnym (etapami z gminy do gminy) do miejsca zamieszkania. Z prośbą o wyjaśnienie przepisów prawnych, nakładających na gminy powyższe obowiązki, zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Związek Miast, zajmując stanowisko, iż ustawodawstwo polskie dla powyższych obowiązków gminy nie zawiera podstaw prawnych. Ustawodawstwo to załatwia jedynie sprawę konwojowania osób i rzeczy do władz wymiarów sprawiedliwości i określa wynagrodzenia dla gmin za odnośne czynności. Natomiast, jeżeli chodzi o konwojowanie osób określonych na wstępie, to zdaniem Związku Miast Polskich, przepisów w tym względzie trzeba szukać w przestarzałych i dzisiejszym stosunkom nieodpowiadających rozporządzeniach władz rosyjskich w szczególności wydanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w dniu 15.7.1870 i 15.7.1880 r., a zawartych w podręczniku dla władz gminnych, opracowanym przez H. Konitza i J. Olszewskiego. W odpowiedzi na pytanie Związku Miast Polskich, Minister Spr. Wewnętrznych w reskrypcie z dnia 19.9.1933 r. wyjaśniło, iż przytoczone w piśmie Zw. Miast Polskich, rozporządzenia władz rosyjskich z dnia 15.7.1870, 1880, są nieaktualne. Obowiązki gminy, o ile chodzi o konwojowanie (eskortowanie) włóczęgów i żebraków, jak również wszystkich osób wyszczególnionych w art. 2 — ustawy z dnia 16.8.1923 r. Opieki Społecznej (Dz. U., Nr. 92, normują przepisy art. 10 powołanej ustawy oraz § 1 rozporządzenia Min. P. i O. Społ. z dnia 27.3.1924 (Dz. U. Nr. 31, poz. 318), o tem, że koszty opieki za

osoby, które w żadnej gminie Rzeczypospolitej nie mają prawa do opieki trwałej, będą pokrywane zgodnie z przepisami Rozp. Pr. Rzpl. z dnia 29.6.1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 576), aż do czasu ewentualnego nabycia przez danego obywatela prawa do trwałej opieki w pewnej gminie w myśl przepisów ustawy z dnia 16.8.1923 r. o opiece społecznej. Co się

tyczy konwojowania dezertorów i poborowych usuwających się od służby wojskowej i sposobów pokrywania związanych z tem kosztów, to sprawa ta będzie unormowana okólnikiem zmieniającym okólnik M. S. W. Nr. 174 z dnia 7.10.1931 r. (D. U. R. P. Nr. 15, poz. 279).

Z DZIAŁALNOŚCI POW. ZW. SAM. W SZCZUCZYNIIE WOJ. NOWOGRÓDZKIEGO W R. 1932/33.

Drogi.

Na drogach państwowych, wobec braku kredytów, żadnych poważniejszych robót nie wykonano. Cały wysiłek był skierowany na najniezbędniejsze roboty konserwacyjne, by szosy nie uległy dewastacji. Dzięki wysiłkom służby drogowej oraz zapasom materiałów kamiennych z lat poprzednich, stan szos był utrzymany na dotychczasowym poziomie.

Na drogi powiatowe prelimitowano 25 tys. zł. Program robót obejmował dalszą budowę szosy Szczuczyn — Ostryna oraz wybrukowanie odcinków na drodze powiatowej Szczuczyn — Żołudek. Prócz tego rady gminne Ostryńska, Szczuczynska i Żołudzka uchwałyły dostarczyć na budowę dróg powiatowych robocizny szarwarkowej na ogólną sumę zł. 30 500. Na drodze Szczuczyn — Ostryna wykonano robót ziemnych na długości 5152 m. b. 19.400 mtr.3, ułożono bruku na długości 166 m. b., założono przepustów z rur betonowych 4 szt., założono zjazdów bocznych 8 szt. Na drodze Szczuczyn — Żołudek wykonano robót ziemnych na długości 1370 m. b. 5600 mtr.3, ułożono bruku 509 m. b., założono przepustów z rur betonowych 3 szt. Na drodze Wasiliszki — Skrzybowa ułożono bruku 127 m. b. i odremontowano most w Sandykach.

Wymierzono w 10 gminach świadczeń szarwarkowych w wysokości 106 tys. robotników pieszych. Równowartość pieniężna szarwarku wnosila 260.500 zł. Wykonano robót na drogach gminnych w 97%.

Zdrowie publiczne.

Organizacja służby zdrowia w powiecie polegała na utrzymaniu przez Pow. Zw. Sam. Ośrodka Zdrowia w Szczuczynie z 2-ma przychodniami: przeciwgruźliczą i przeciwjagliczą oraz przychodni rejonowych w Ostrynie i Wasiliszkach.

W reionie Ostryna udzielono porad lekarskich 3500 osobom. Obowiązkiem lekarza rejonowego było także wizytowanie szkół nowszechnych i badanie dzieci nod wzędlem zdrowotnym. W obu rejonach zbadano 3.344 dzieci. Lekarze rejonowi sprawują nadzór sanitarny nad osiedlami i biorą udział w gminnych komisjach sanitarnych.

W budżecie Pow. Zw. Sam. na ośrodki zdrowia, czyli na przychodnie przeciwgruźliczą i przeciwjagliczą w Szczuczynie prelimitowano 3.600 zł, wywołano zaś 5.116 zł. 23 gr. Na reiony lekarskie w Ostrynie i Wasiliszkach prelimitowano po 2.793 zł. 64 gr. na każdy i tyleż wywołano.

Szpital Powiatowy w Szczuczynie. Budżet szpitala jest wyodrębniony z ogólnego budżetu Pow. Zw. Sam. Gospodarka szpitala jest oparta na zasadach samowystarczalności, pokrycie jednak ewentualnych niedoborów co roku przewiduje się w budżecie Pow. Zw. Sam. Taksa w szpitalu wynosi dla chorych, pochodzących z terenu powiatu — wewnętrznych — 3 zł., chirurgicznych — 4 zł.; z poza powiatu — wewnętrznych 4 zł. chirurgicznych 5 zł., oraz — zakaźnych 2 zł. 50 gr. Prócz tego pobiera się opłaty za wykonywane operacje, począwszy od 10 zł. wzwyż.

Stale wzrastające zaległości kosztów leczenia od instytucji ubezpieczeniowych lub poszczególnych urzędów, a wreszcie i od chorych samopłacących wywoływały trudności w zachowaniu zasady samowystarczalności gospodarczej. W okresie sprawozdawczym w szpitalu przebywało 1518 osób, dni leczenia 15.590. W budżecie po stronie wydatków i dochodów prelimitowano zł. 68.764 gr. 50, wykonano zł. 55.395 gr. 10.

Opieka społeczna.

Działalność w dziedzinie opieki społecznej ograniczała się do sprawowania opieki nad dziećmi w zakładach opiekuńczych Międzykomunalnego Wojewódzkiego Związku Opieki Społecznej. Koszty utrzymania dzieci w zakładach opiekuńczych ponoszą gminy i Pow. Zw. w ten sposób, że gminy ponoszą koszty utrzymania sierot, pochodzących z terenu danej gminy, a Pow. Zw. Sam. opłaca koszty utrzymania dzieci o nieustalonej przynależności gminnej. Koszt utrzymania 1 dziecka w zakładzie wynosił 1 zł. 50 gr. dziennie. Koszty leczenia ubogich mieszkańców powiatu ponoszą gminy. Gminy wiejskie sprawują opiekę pozazakładową nad 5 sierotami umieszczonymi u osób prywatnych, opłacając od 15 — 20 zł. miesięcznie. Kontrola nad wychowaniem dzieci w opiece pozazakładowej należy do opiekunów społecznych.

Sierot w Zakładach Międzykomunalnego Wojewódzkiego Związku Opieki Społecznej jest ogółem 21 osób.

M. D-ko.

Z DZIAŁALNOŚCI DROHICKIEGO POW. ZW. SAMORZ. W R. 1932/33.

Oświata pozaszkolna.

W roku sprawozdawczym prowadzono 35 kursów dla dorosłych. Na terenie powiatu istnieje 12 świetlic, z tego 7 szkolnych 4 prowadzonych przez Związek Strzelecki i 1 strażnicy ogniowej. W r. spr. odbyło się 122 przedstawień teatralnych. Bibliotek na terenie powiatu — 63. Pow. zw. sam. udzielił 3 stypendia dla uczniów seminariów nauczycielskich i 1 stypendjum dla studenta szkoły wyższej. Gminy udzieliły stypendjum 20 uczniom Państwowej Szkoły Rolniczej w Torokaniu.

Zdrowie publiczne.

Pow. zw. samorz. utrzymywał szpital w Drohiczynie oraz ambulatorium dla przychodnich chorvch przy szpitalu; ponadto prowadzi 2 przychodnie przeciwjaglicze, w Drohiczynie i Janowie, przychodnie przeciwgruźliczą i przeciwwenerwczną w Drohiczynie. Przychodnie te utrzymywane były częściowo z funduszków pow. zw. sam., częściowo zaś z przydzielanych subsydjów przez Skarb Państwa. Gmina Janów prowadzi na własny koszt przychodnie ogólną lekarską w m. Janowie oraz gm. Braszewicze utrzymuje punkt felcherski w Cybkach. Szczepienia ochronne przeciwosnowe i przeciwbłonicze wykonywano na rachunek gmin, a lekarz sejmikowy spełniał ogólny nadzór nad przeprowadzonymi szczepieniami. Dla podniesienia zdrowotności w powiecie utrzymywany był dozorca sanitarny, którego zadaniem było inspekcjonowanie osiedli wiejskich, badanie zdrowotności zakładów wytwórczych i sprzedaży artykułów żywnościowych, badanie wody w studniach i t. p.

W r. sprawozd. pow. zw. sam. przyznał subsydia: Pow. Komitetowi Wychowania Fizycznego i Przemnosobienia Wojskowego 446.44 zł. oraz Wojewódzkiemu Zakładowi Higieny i Badania środków żywnościowych 1.000 zł. na koszty badań epidemiologicznych.

Opieka społeczna.

Własnych zakładów opiekuńczo-wychowawczych pow. zw. sam. nie posiada. sieroty utrzymywał w zakładach opiekuńczo-wychowawczych Poleskiego Międzykomunalnego

Związku Opieki Społecznej, którego jest członkiem. Ponadto gminy wiejskie na swój koszt utrzymywały 3 dzieci w zakładach opiekuńczo-wychowawczych. Koszt leczenia ubogich chorych w szpitalach publicznych całkowicie ponosiły gminy wiejskie. Wobec znacznych kosztów utrzymania umysłowo chorych w Państ. Szpitalu w Tworkach większość gmin wiejskich pow. drohickiego umieściło chorych umysłowych, którzy nie rokowali wyzdrowienia, a nie byli groźni dla otoczenia, u osób postronnych, dających gwarancję należytej opieki nad chorymi.

Dla dopomożenia ludności, pozostającej bez pracy, powstał Powiat. Komitet Pomocy Społecznej, który opiekował się bezrobotnymi i dziećmi ubogich rodziców, ucząciami się w szkołach. Z sum, uzyskanych w drodze dobrowolnych składek społeczeństwa powiatu drohickiego, udzielano bezrobotnym pomocy w gotówce, w artykułach żywnościowych i opale.

Popieranie rolnictwa.

Akcję w kierunku popierania rolnictwa pow. zw. sam. prowadził przy współudziale Międzykomunalnego Związku Gmin Wiejskich dla popierania rolnictwa. Ponieważ Związek Międzykomunalny zobowiązał się prowadzić swe prace po linii wytkniętej przez wydział powiatowy i komisję rolna, pozostawiono do jego dyspozycji wszystkie sumy, przewidziane w budżecie pow. zw. sam. na cele rolnictwa. Pracę swą Związek Międzykomunalny oparł o samorząd gminny i prowadzi ją od r. 1932 za pośrednictwem zebrań gminnych, przy pomocy instruktorów rolnych przez siebie utrzymywanych, nauczycielstwa i inteligencji miejscowej. W r. sprawozd. pobudowano w powiecie 9 spichlerzy gminnych, do których ludność rolnicza złożyła zysu zboża, samoopodatkowując się w wysokości 2 kg. od 1 ha gruntów ornych. Część zysu zboża zużyta została na pomoc rolnikom, dotkniętym klęskami żywiołowymi, część na cele konsumpcyjne ludności rolniczej, większość jednak zysu została zamieniona na ziarno siewne owsa i jęczmienia do zasiewów wiosennych 1933 r. i rozdana w formie bezprocentowych pożyczek. Akcja zaopatrzenia w ziarno siewne dała możność 4967 gospodarstwom drobnym rolników zaopatrzyć się w ziarno siewne; liczba gospodarstw wymieniona stanowi ¼ część gospodarstw zgłaszających się o pożyczkę w ziarnie. Akcja ta ma być prowadzona i w latach następnym. Drugim etapem pracy w dziedzinie podniesienia rolnictwa jest uruchamianie przez pow. zw. sam. przy współudziale Związku Międzykomunalnego i porażeniu finansowym samorządów gminnych mleczarni snóldzielczych. Gminy wiejskie z funduszy budżetowych zakupiły maszynę mleczarską, zaś związek międzykomunalny za pośrednictwem instruktora mleczarskiego uruchomił mleczarnie. W ten sposób w r. sprawozd. w 6 gminach powiatu drohickiego uruchomiono 5 mleczarni i 4 filje.

Pożarnictwo.

Na terenie powiatu w r. sprawozd. istniało 14 straży pożarnych o 343 członkach. Pow. zw. samorządowy udzielił strażom subwencji w wysokości 3 310 zł.

UDZIELENIE POŻYCZKI SPÓŁDZIELNI PRZEZ POW. ZW. SAM. W GŁĘBOKIEM.

Spółdzielnia „Rolnik” w Głębokiem, nie posiadając własnych funduszy na budowę składów i zorganizowanie skupu ziemionłodów w Szarkowszczyźnie, zwróciła się do wydziału powiatowego w Głębokiem o udzielenie bezprocentowej pożyczki w sumie 8 000 zł. na cel wyżej wymieniony.

Wydział powiatowy w Głębokiem na posiedzeniu w dniu 28 lipca r. b. przy rozpatrywaniu sprawy, wziął pod uwagę następujące okoliczności, przemawiające za udzieleniem pożyczki a mianowicie, iż 1) z chwilą uruchomienia kolei Woro-paiewo — Druja, Szarkowszczyzna stała się bardzo ważnym rynkiem do skupu ziemionłodów; 2) spółdzielnia „Rolnik” w Głębokiem, prowadząc skup ziemionłodów i trzody chlewnej, bardzo dodatnio przyczynia się do utrzymania na możliwym poziomie cen na wymienione artykuły, przynosząc tem-

samem bardzo poważne korzyści dla rolników, chroniąc ich przed wyzyskiem niesumiennych kupców; 3) drugiej organizacji pracującej w tym kierunku na terenie powiatu niema.

W rezultacie jednogłośnie uchwalono przyjąć z pomocą spółdzielni w sposób następujący: z rozporządzalnych środków kasowych ulokować 8 000 zł. bezprocentowo w Kom. Kasie Oszczędn. w Głębokiem, uwarunkowując tę lokatę wydaniem przez k. k. o. pożyczki spółdzielni „Rolnik” w tejże wysokości za pobraniem prowizji na rzecz Kasy w wysokości 0,5% w stosunku rocznym.

DZIAŁALNOŚĆ POW. ZW. KOM. W DZIŚNIE W DZIAŁE ROLNICTWA W OKRESIE I.IV — 1.VII.1933 R.

W dziale przysposobienia rolniczego w m. kwietniu przeprowadzono 9 kursów dla uczni przysposobienia rolniczego na terenie gmin; w maju urządzono odprawy przodowników zespołów w 7 punktach powiatu; w czerwcu urządzono święto przysposobienia rolniczego w Berezwezu przy udziale 150 uczni, przybyłych m. in. z b. odległych gmin. Do kursów przysposobienia rolniczego w r. b. przystąpiło 76 zespołów z liczbą uczni 564.

W dziale organizacji gospodarstw w m. kwietniu przeprowadzono 6 kursów dla gospodarzy gospodarstw skomasowanych w okolicy skupień gospodarstw przykładowych; zlustrowano 42 gospodarstw. W m. maju i czerwcu sporządzono plany organizacyjne dla 23 nowych gospodarstw przykładowych. Ogółem na dz. 1.VII pod opieką agronomiczną znajduje się 95 gospodarstw przykładowych.

W czerwcu odbyło się zebranie rejonowe Kół Gospodyń Wiejskich w Dokszycach przy udziale członków z 5 kół, które wykazało poważną pracę tych kół w dziedzinie gospodarstwa kobiecego. Ponadto O. T. O. i K. R. zwołało zjazd właścicieli sadów w Łużkach przy udziale 80 osób, poświęcony sprawom walki ze szkodnikami roślin.

GMINA WIELKORYTA NA FLOTĘ POLSKĄ.

Rada Gminna gm. Wielkoryta pow. brzeskiego na posiedzeniu w d. 28 czerwca r. b. postanowiła wyasygnować 2 000 zł. z budżetu gminnego na rok 1933/34 na rozbudowę polskiej floty wojennej i jednocześnie wezwać wszystkie inne gminy wojew. poleskiego do współzawodnictwa w zbiorce na ten cel. W wykonaniu powyższej uchwały w dn. 14 września r. b. delegacja mieszkańców gminy Wielkoryta złożyła na ręce wojewody polskiego sumę 2 000 zł.

BUDOWA SZKOŁY W GMINIE PROZOROKI POW. DZIŚNIEŃSKI.

Rada Gminna gm. Prozoroki postanowiła wybudować szkołę w Prozorokach. W tym celu uchwaliła zaciągnięcie pożyczki w K. K. O. w Dziśnie, zwrotnej w ciągu bieżącego okresu budżetowego.

Z DZIAŁALNOŚCI GMINNEJ KASY POŻ.-O. W CZARNOCINIE POW. ŁÓDZKIEGO.

Gminna kasa pożycz.-oszczęd. w Czarnocinie pow. łódzkiego rozpoczęła swą działalność dn. 2 stycznia 1926 r. z kapitałem zakładowym 2 515 zł. Kasa utrzymuje stosunki kredytowe z Państw. Bankiem Rolnym i Kom. Kasą Oszczędn. pow. łódzkiego. W ostatnim trzechleciu pomimo znacznej depresji gospodarczej kasa w swym rozwoju stale postępuje naprzód. Wzrost ten przedstawia się w sposób następujący:

Rok 1930 kapitał zakładowy	12 261,37 zł	czwasty zysk	3 144,84 zł
Rok 1931 kap. zakł.	15 677,55 zł	(+28%) cz.	zysk 2 516,50 zł.
Rok 1932 kap. zakł.	18 615,16 zł.	(+19%) cz.	zysk 3 399,94 zł.

Gminna kasa pożycz.-oszczęd. wzięła udział w subskrypcji Pożyczki Narodowej i na ten cel zadeklarowała sumę w wysokości 10% własnego kapitału zakładowego i zasobowego t. j. zł. 2 700.

JUBILEUSZ 50-LECIA STRAŻY POŻARNEJ W SOKOŁOWIE PODLASKIM.

Ochotnicza Straż Pożarna w Sokołowie Podl. obchodziła w dn. 3 września r. b. jubileusz 50-lecia swego istnienia. Założona w 1881 r. w bardzo trudnych warunkach straż rozwijała się stale, krzewiąc nietylko idee strażackie, lecz i niepodległościowe. W dobie obecnej straż również nie ogranicza się do służby pożarniczej, lecz pracuje na niwie społeczno-oświatowej. Dzięki pomocy zarządu m. Sokołowa, wydziału powiatowego i miejscowego społeczeństwa straż wyposażona jest w dostateczną ilość narzędzi strażackich. Jubileusz rozpoczął się nabożeństwem, poczem nastąpiło poświęcenie reżimy i świetlicy strażackiej, następnie odbył się pokaz ćwiczebny straży z dziedziny ratownictwa. Ogółem w uroczystości wzięło udział około 500 delegatów ze straży całego po-

wiatu. Z okazji jubileuszu straż sokołowska wydała starannie opracowaną jednodniówkę, na treść której złożył się szereg artykułów o działalności straży, o pracy sekcji dramatycznej, istniejącej przy straży od lat 10, o historii m. Sokołowa i inne.

20-LECIE STRAŻY POŻARNEJ W RUDZIE PABJANICKIEJ POW. ŁÓDZKIEGO.

W dniu 1 października r. b. w Rudzie Pabjanickiej odbyła się uroczystość z racji 20-lecia straży pożarnej i poświęcenia nowowzniesionego domu rekwizytowego. Uroczystość rozpoczęła się zbiórką przedstawicieli na placu straży, odegraniem pobudki, poczem odbyło się nabożeństwo, defilada ćwiczenia straży oraz wmurowanie aktu erekcyjnego.

Od Instytutu Gospodarstwa Społecznego w Warszawie otrzymaliśmy następującą odezwę:

KONKURS NA „PAMIĘTNIK CHŁOPA”.

• Ze wszystkich okolic Polski odzywają się głosy o bardzo ciężkim położeniu ludności wiejskiej, zarówno osiadłej na roli i posiadającej warsztat pracy na własnym kawałku ziemi — ale warsztat który nie daje dziś dostatecznego utrzymania, jako i ludności bezrolnej, która przez lata ubiegłe wychodziła ze wsi za pracą do miast lub zagranicę. A dziś wobec ciężkiego położenia zarówno w kraju jak i w całym świecie, wraca do wiosek rodzimych, tam nie znajduje zarobku, a tylko czeka ją nędza.

Instytut Gospodarstwa Społecznego powziął zamiar opracowania rzetelnego obrazu tego ciężkiego położenia ludności małorolnej i bezrolnej w całej Polsce. Dlatego zwraca się do was wszystkich, co stanowicie te liczne rzesze biedujących i zrozpaczonych, rozproszone wzdłuż i wszerz naszego kraju, abyście ściśle, prawdziwie i poprostu opisali jak żyjecie, jakiego wyjścia szukacie. Więc piszcie i opowiadajcie! Nie opuszczajcie żadnego szczegółu nawet najdrobniejszego ze swych biedowań, ze swoich trosk, ze swoich doświadczeń. Nie zrażajcie się, że może opowieść wasza wychodzi niekształtna, byleby tylko była rzetelna; nie wstyďte się tego coście przeżyli aby pokazać cały swój ciężki los i tym opisem wywołać zajęcie się waszem położeniem. Opowiadajcie śmiało, co według waszego sądu najbardziej wpłynęło na waszą biedę dzisiejszą, co najsilniej przyczyniło się do wzrostu waszych trosk i co wam najbardziej daje się we znaki i najciężiej leży na sercu.

A więc opowiedzcie nam, w jakich warunkach przyszłście na świat, czy w rodzinie zamożniejszej, czy w zupełnej biedzie, czy sami posiadacie kawałek ziemi i ile, a może nie macie ani piędzi gruntu własnego i w całej pełni jesteście bezrolni, czy też wasz grunt odziedziczyliście po ojcach czy nabyliście sami, a jeśli odziedziczyliście to czy była wasza rodzina liczniejsza i jak ziemię podzielono pomiędzy was rodzeństwo, jakie były spłaty i zmartwienia związane z temi spłatami; a jeśli ziemia wasza jest nabyta — piszcie na jakich warunkach ją nabyliście, jakie kłopoty macie z nią jeszcze.

O tych kłopotach piszcie drobiazgowo, nic nie pomijając; jeżeli macie ziemię, jakie jest jej obdluzenie oraz komu i jakie płaciecie procenty i ile, a także jakie są inne ciężary, które przypadają na wasz warsztat rolny i dolegają wam.

Czy mieszkacie w swojej własnej chacie czy w cudzej, jakie są wasze zabudowania, ile macie i jakiego inwentarza. Czy liczna jest wasza rodzina i co wam żona wniosła do domu. Jak spędzacie czas, kiedy nie macie żadnego zajęcia zarobkowego ani nie krzątacie się około gospodarstwa. Czy kształcicie dzieci. Czy wasza ziemia daje wam jaki dochód poza wyżywieniem rodziny, jakie towary rękodzielnicze i fabryczne musicie kupować i jakie z tych towarów przedewszystkiem pragnęlibyście kupić. Czy robicie w gospodarstwie swoim jakiegokolwiek meljoracje, remont. Czy macie jakieś udziały w stowarzyszeniach, czy możecie kupić książkę i gazety. A jeżeli

macie jaką pracę zarobkową poza gospodarstwem, opowiedzcie o niej jaka to jest praca, gdzie się odbywa i ile wam daje dochodu. Opiszcie nam własne mieszkanie ze wszelkimi urządzeniami, ilu was tam mieszka razem, jak się żywiecie, jak ubieracie, czy jest jakiś podział pracy pomiędzy wami w gospodarstwie i w domu. Jaki jest stan zdrowia w waszej rodzinie i z jakiej korzystacie pomocy lekarskiej w czasie choroby.

Sięgnijcie także pamięcią w przeszłość swoją, jaki był stan waszego warsztatu rolnego przed wojną i jaki jest obecnie, a jeżeli żyliście jedynie z zarobków, jakie były one. A gdy jesteście bezrolnym opowiedzcie nam czy mieszkacie we własnej chacie czy odnajmujecie izbę a może tylko kąt u obcych ludzi, lub znaleźliście miejsce przy swojej rodzinie, a opowiadając o tem postarajcie się porównać w swoim opisie, jaki jest dzisiaj poziom życia i potrzeb człowieka pracy na wsi, zarówno małorolnego jak i bezrolnego w porównaniu z tem, jak to było w czasie przedwojennym. A może któryś z was posiada w rękę jakiś fach, np. ciesielkę, kowalstwo, szewstwo? Wogóle niech bezrolny pisze z jakiej pracy się utrzymuje, ile zarabia, czy kiedykolwiek wychodził ze wsi i dokąd, gdzie pracował, kiedy i dlaczego powrócił. Jakie macie widoki na najbliższą przyszłość dla siebie i swojej rodziny.

A także nie zapomnijcie dodać, czy macie jakie zabezpieczenie na starość, czy ktoś z członków waszej rodziny uczestniczy w gospodarce parafjalnej, gminnej, powiatowej, w jakimś związku, stowarzyszeniu, kooperatywie.

Każdy z was kto chce przyczynić się do stworzenia takiego obrazu nędzy w swojej wiosce i chce powiedzieć społeczeństwu jak żyje dzisiaj w Polsce chłop bez roli i chłop na niedostatecznym kawałku gruntu, niech robi taką spowiedź z życia swego, taki opis swego zmagania się z biedą i prześle do dnia 1 grudnia 1933 roku pod adresem:

Instytut Gospodarstwa Społecznego w Warszawie. Warszawa, ulica Czerwonego Krzyża 20.

Jeszcze raz powtarzamy: piszcie szczerze, od serca, tak jakbyście opowiadali troski swoje najbliższemu przyjacielowi i nie sądźcie, że to ma być jakaś statystyka, jakiś spis urzędowy mający służyć w przyszłości do obliczeń podatkowych. Nam, którzy się do was zwracamy, chodzi o co innego. Nadesłane przez was obszernie, szczerze, rzetelne opisy, pamiętniki, opowiadania o waszym życiu będą wydrukowane w wydaniu zbiorowym i dadzą tam wierny obraz dzisiejszego położenia ludzi pracujących na roli i żyjących we wioskach polskich.

Taki obraz jest potrzebny i pożądanym aby w społeczeństwie inni ludzie wiedzieli, jaka tam nędza trapi tych co w pocie czoła pracują na swojej roli, niedojadając z dziećmi, lub żądni zarobku daremnie go poszukują w chwili dzisiejszej.

Wasze opisy będzie rozpatrywało parę osób, którym na sercu leży los pracownika polskiego, borykającego się z losem swoim na wsi, i przysądzi dobrą opisom nagrody. Najlepsza praca otrzyma 100 złotych nagrody, dwie następne po 50 złotych, jeszcze dalsze osiem po 25 złotych.

**Z KOMISJI DOMÓW LUDOWYCH
przy Centralnem Tow. Organizacyj i Kółek Rolniczych.**

Rozpoczęta w r. b. akcja zbierania danych statystycznych o stanie i pracy domów ludowych w Polsce wskutek różnych przyczyn, jak: zwiększone w okresie letnim prace gospodarcze, wyjazdy wielu działaczy na urlopy i t. p. nie pozwoliły zakończyć akcji tej w przewidzianym pierwotnie terminie. To też Komisja Domów Ludowych przy C. T. O. i K. R. postanowiła termin ostatecznego zakończenia akcji przesunąć na dzień 15 listopada r. b.

Wszyscy, którzy kwestjonariusz otrzymali, w imię wspólnego dobra proszeni są o wypełnienie go jaknajskrupulatniej i odesłanie w powyżej podanym terminie.

W zestawieniach, opracowanych na podstawie otrzymanych kwestjonariuszy, nie może zabraknąć ani jednego budynku społecznego (domu ludowego).

Kto z jakichkolwiek przyczyn kwestjonariusza nie otrzymał, może zwrócić się bezpośrednio do Komisji Domów Ludowych w Warszawie ul. Kopernika Nr. 30.

Wiadomości zagraniczne

SZKOŁA DLA DZIECI O BARDZO OSŁABIONYM WZROKU W WIEDNIU obchodziła w roku bieżącym 10-lecie swego istnienia. Z oddziału miejskiej szkoły dla ociemniałych przekształciła się przed 10-ciu laty w odrębną instytucję. W szkole tej przebywa 443 dzieci o bardzo osłabionym wzroku, które nie potrafią rozróżnić przedmiotów na przestrzeni kilku metrów. Dzieci te traktuje się tak samo, jak dzieci ociemniałe, a cały program nauki w szkole jest nastawiony na rozwinięcie u dzieci innych zmysłów przy równoczesnym oszczędzaniu wzroku. Dzięki stosowanym metodom wychowawczym szkoła osiągnęła w ciągu 10-lecia poważne rezultaty i cieszy się dobrze zasłużoną opinią nie tylko w kraju, lecz i zagranicą.

CELEM UNIKNIĘCIA REDUKCJI NIEZAMEŻNYCH KOBIET, PRACUJĄCYCH W BIURACH MAGISTRATU miasta Dortmund (Niemcy) nadburmistrz wydał zarządzenie następującej treści: „Ponieważ szereg niezameżnych pracowników wyraziło chęć rozwiązania z miastem stosunku służbowego, o ile opróżnione przez nie stanowiska zajmą ich narzeczni, chętnie przeprowadzę badania, czy bezrobotny narzeczony może zająć stanowisko, jakie zajmowała dotąd jego narzeczona. O przyjęciu bezrobotnego narzeczonego decyduwać będą posiadane kwalifikacje do służby samorządowej. O ile narzeczony posiadać będzie wymagane kwalifikacje, wówczas zostanie przyjęty, na opróżnione przez narzeczoną miejsce, a ponadto miasto udzieli narzeczonym pomocy materialnej, celem umożliwienia im założenia własnego gospodarstwa.

PODATEK OD WRÓBLI. Gmina Neukirchen w Szlezwigu (Niemcy) ponosi znaczne szkody wskutek nadmiernej liczby wróbli, niszczących zasiewy na polach i w ogrodach. Rada gminna, pragnąc uwolnić mieszkańców gminy od tej klęski, postanowiła przystąpić do tępienia szkodników. W tym celu uchwaliła podatek od wróbli, w naturze lub w pieniądzu. Na mocy uchwały rady gminnej każdy właściciel gruntu winien dostarczyć w ciągu roku do urzędu gminnego 2 wróbli z hektara, żywe lub martwe. W wypadku niedostarczenia dwóch wróbli, właściciel gruntu winien wpłacić do kasy gminnej po 10 fenigów za każdego niedostarczonego wróbla.

WYKONANIE BUDŻETU M. PRAGI. Stolica Czechosłowacji wykonała swój budżet na 1932 r. nadwyżką około 12 milionów kc. Nadwyżkę tę osiągnięto dzięki zaprowadzonym oszczędnościom we wszystkich dziedzinach działalności miejskiej. Według preliminarza budżetowego elektrownia miejska miała dać 10,4 milionów czystego zysku, dała zaś 13,5 milionów, wodociągi zamiast 6,3 milionów, przyniosły

8 milionów kc. czystego zysku. Mimo osiągniętej nadwyżki władze nadzorcze m. Pragi wezwały zarząd miasta do obniżenia uposażeń pracowników miejskich o 10%, zgodnie z przepisami ustawy o obniżeniu uposażeń pracowników państwowych i samorządowych.

LUDNOŚĆ MIEJSKA I WIEJSKA W NIEMCZECH. Napływ ludności wiejskiej do miast w Niemczech datuje się mniej więcej od 120 lat. W roku 1815 około $\frac{3}{4}$ ludności żyło z rolnictwa. W roku 1871 w wielkich miastach mieszkało 48% ludności, obecnie zaś 30% ludności.

Podział ludności na miasto i wieś kształtował się od 1871 r. następująco:

1871 r. —	15	miljonów	w miastach	(36%),
	26	„	na wsi	(64%),
1890 r. —	23	„	w miastach	(47%),
	26	„	na wsi	(53%),
1910 r. —	39	„	w miastach	(60%),
	26	„	na wsi	(40%),
1919 r. —	38	„	w miastach	(62,5%),
	23	„	na wsi	(37,5%),
1925 r. —	41	„	w miastach	(64%),
	23	„	na wsi	(36%),

SPRAWA STAŁEGO NAPŁYWU BEZROBOTNEJ LUDNOŚCI WIEJSKIEJ I MAŁYCH MIASTECZEK do wielkich miast niemieckich sprawia tym ostatnim niemało kłopotu. Do dużych miast przybywają młodzi i starzy, samotni i obarczeni rodziną, żywiąc nadzieję, że w wielkim mieście znajdą zatrudnienie i dach nad głową. W liczbie przybywających do miast znajduje się spora ilość osób, stroniących raczej od pracy, a spodziewających się zasiłków z tytułu opieki społecznej, zwłaszcza, że zasiłki udzielane osobom, nie posiadającym środków utrzymania, są w wielkich miastach większe, niż na wsi lub w małych miasteczkach.

W sprawie tej wielkie miasta wszczęły akcję, broniąc się przed napływem tej kategorii ludności, obciążającej budżety miejskie. Miasta domagają się z zmiany odnośnych ustaw o opiece społecznej w tym kierunku, by ludność, napływająca do miast, a nie znajdująca zatrudnienia, była zaliczana do kategorii osób, prowadzących rozrzutny tryb życia (unwirtschaftliches Verhalten). Ministerstwo Rzeszy, do którego zwróciły się miasta w sprawie powyższej, dotychczas nie zajęło stanowiska. Prawdopodobnie nie ustosunkuje się pozytywnie do postulatów wielkich miast, zdając sobie sprawę z tego faktu, że upośledzenie ludności wiejskiej i małomiasteczkowej w zakresie opieki społecznej powoduje głównie napływ bezrobotnej ludności do wielkich miast.

NARODOWO - SOCJALISTYCZNA OPIEKA SPOŁECZNA została powołana do życia zarządzeniem Hitlera z dn. 3 maja r. b. jako organizacja partji narodowo - socjalistycznej. Wytyczne dla polityki tej organizacji ogłosił niedawno rząd Rzeszy, nakreślając jej program, który ta organizacja ma realizować. Punktem wyjścia całego programu jest ochrona rasy, a humanitarna opieka nad jednostką winna ustąpić miejsca opiece nad dobrobytem całego narodu. W programie kładzie się główny nacisk na akcję zapobiegawczą, rozumianą w ten sposób, że utrzymanie przy życiu jednostki zdrowej jest ważniejsze, niż opieka nad osobą chorą. Wychodząc z tych założeń organizacja ma się poświęcić głównie opiece nad dzieckiem i młodzieżą, opiece nad matką, zarówno w czasie ciąży, jak i po porodzie, oraz sprawom zakładania i utrzymywania poradni małżeńskich.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE W NIEMCZECH
W 1932 R. Według danych „Wirtschaft und Statistik” w 1932 r. wybudowano w Niemczech 131.160 nowych mieszkań (1931 — 231.342), a w drodze przebudowy uzyskano 27.961 mieszkań (1931 — 20.359). W tym samym okresie czasu ubyło około 17.900 mieszkań, podczas gdy w r. 1931, około 18.100 mieszkań. Przybyło zatem w 1932 r. mieszkań 141.265 (w 1930 — 310.971, w 1931 — 233.648). Najsilniejszy ruch budowlany był w gminach do 2.000 mieszkańców, w których wybudowano 45.612 mieszkań, a więc zaledwie o 6.000 mieszkań mniej, niż w 1931 r.

Z ogólnej liczby 131.160 nowowbudowanych mieszkań przypada na mieszkania do 3 pokoi — 66.964, od 4 — 6 pok. — 58.813, powyżej 7 pokoi 5.383. Wyłącznie ze środków publicznych wybudowano 27.147 mieszkań, przy pomocy kredytów publicznych 54.588 mieszkań (41,9%, podczas gdy w 1931 r. — 74,3%).

WYDATKI ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH NA OPIEKĘ NAD BEZROBOTNYMI W NIEMCZECH. W roku 1932/33 gminy miały w swej opiece 2,6 miliona osób, które pobierały zapomogi od gmin wskutek braku pracy. Koszty tej opieki wynosiły 1.450 milionów marek. Ponadto gminy wpłaciły 170 milionów marek do państwowego zakładu pośrednictwa pracy i ubezp. na wypadek bezrobocia z tytułu 1/3 kosztów opieki kryzysowej, 40 milionów na dodatkową pomoc dla osób, otrzymujących niewystarczające na utrzymanie licznej rodziny wsparcie z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia i 60 milionów wynosiły koszty administracyjne w dziale opieki społecznej. Łączne wydatki wynosiły zatem 1730 milionów. Na pokrycie tych wydatków gminy otrzymały ze Skarbu Rzeszy dotacje w sumie 710 milionów, resztę zaś t. j. 1020 milionów musiały pokryć z własnych funduszy.

W bieżącym roku budżetowym liczbę osób, potrzebujących wsparć z funduszy gminnych oblicza się na 2,17 miliona, co pociąga za sobą wydatki w stosunku rocznym w sumie 1210 milionów marek. 1/3 część kosztów opieki kryzysowej wyniesie w stosunku rocznym 160 milionów, dodatkowe wsparcia dla otrzymujących zapomogi z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia 40 milionów, koszty administracyjne 50 milionów, razem 1460 milionów marek. Dotacje ze Skarbu Rzeszy wynoszą przeciętnie 70 milionów miesięcznie, a więc 840 milionów rocznie. Gminy muszą pokryć zatem z własnych funduszy 620 milionów, a więc około 40% mniej, niż w roku ubiegłym. Według obliczeń kół fachowych gminy będą mogły pokryć tylko ca 450 milionów; należy się liczyć z deficytem do 200 milionów marek. Dodając do przypuszczalnego tegorocznego deficytu gmin zeszłoroczny otrzymamy sumę — jak na nasze stosunki — zawrotną 1,1 miljarda marek, z którym to deficytem gminy niemieckie przejdą do następnego roku budżetowego.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 5.X. 1933 r.)

1 dol. St. Zjedn. — 5.78 zł. — 5.86 zł.
100 frank. szwajc. — 173.35 — 172.49 zł.
1 funt. szterl. — 27.72 — 27.42 zł.
100 frank franc. — 35.02 zł. — 34.84 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 5.X. 1933 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 103.00 zł. 3 proc. poz. państw budow 38.00 zł., 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 48.35, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w złocie = 161.68 złotych obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie — 43.00 zł. 8 1/2 proc. obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 46.50 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 44.00. 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 32.63 zł. 8 1/2 proc. Listy Zastawne m. Łodzi 40.50 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 48.00. 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 33.00. 8 1/2 proc. L. Z. m. Kielc 30.00
Akcje Banku Polskiego 79.00 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).
W dn. 28. IX. 1933 r. Warszawa.

Zyto 14.25 — 14.75 zł.
Pszenica 22.50 — 21.00 zł.
Jęczmień 14.50 — 16.00 zł.
Owies 14.50 — 15.50 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 19. IX. 1933 r. Warszawa).

Mleko niezbierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.16 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 3.40 zł., mleczarskie deserowe II gat. 3.10 zł., mleczarskie solone 3.10 zł., osekłowe 2.60 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 0/0 więcej cen hurtowych.
Jaja świeże za sztukę 0.09 zł.

Książki, broszury, ulotki i czasopisma, wszystkie druki, księgi i pomoce do rachuby, materiały piśmienne oraz pomoce biurowe należy nabywać w Samorządowym Instytucie Wydawniczym w Warszawie, świętokrzyska 13.

Poradnik samorządowy

1. **Pytanie:** Urząd gminy Wyszogródek zapytuje:

1) z jakim dniem zostały wstrzymane awanse i szczeble dla pracowników samorządowych i czy wstrzymanie szczeblowania dla pracowników samorządowych nastąpiło jednocześnie ze wstrzymaniem szczeblowania pracowników państwowych czy też później,

2) czy pracownikowi samorządowemu, któremu wyższy szczebel przysługuje w czerwcu 1931 r., szczebel również został wstrzymany.

Odpowiedź: 1) Posuwanie się w szczeblach uposażeniowych funkcjonariuszów państwowych i pracowników samorządowych zostało wstrzymane ustawą z dnia 14.X.1931 r. (Dz. U. Nr. 98, poz. 749), a to dla funkcjonariuszów państwowych od dnia 1 lipca 1931 roku, zaś dla pracowników samorządowych od dnia 1 stycznia 1932 r.

Jeśli chodzi o awanse pracowników samorządowych, to one częściowo tylko zostały wstrzymane. W myśl art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21.X.1932 r. (Dz. U. Nr. 91, poz. 777) „w czasie do dnia 1 kwietnia 1935 r. zabrania się związkowi komunalnym: a) tworzenia nowych etatów służbowych w dziale administracji ogólnej.....“, zaś „tworzenie nowych etatów i podnoszenie poborów pracowników w zakresie administracji działów specjalnych może nastąpić jedynie za każdorazowym zezwoleniem władzy nadzorczej“.

2) Posunięcie się do wyższego szczebla uposażeniowego nie może wogóle nastąpić w czerwcu; z art. 6 i 7 ustawy z dnia 9.X.1923 r. (Dz. U. Nr. 116, poz. 924) wynika, iż posuwanie się w szczeblach odbywa się w dwóch terminach: 1 stycznia i 1 lipca. W danym razie posunięcie się do wyższego szczebla powinno być nastąpić 1 lipca 1931 r., a ponieważ „szczeblowanie“ dla pracowników samorządowych wstrzymane zostało dopiero od 1.I.1932 r., przeto pracownik, o którym mowa w pytaniu, powinien był uzyskać wyższy szczebel 1 lipca 1931 r.

2. **Pytanie:** zarząd miejski m. Grajewa zapytuje, czy i w jakiej wysokości należy się dodatek mieszkaniowy nauczycielom żonatym i ich żonom, pracującym w jednej szkole i żyjącym w spólnocie małżeńskiej.

Odpowiedź: władze szkolne stoją na stanowisku, że dodatek należy się nauczycielom w tych wszystkich wypadkach, w których należałby się i innym funkcjonariuszom państwowym. Ci ostatni, o ile i mąż i żona pozostają na służbie państwowej, oboje otrzymują dodatek mieszkaniowy w wymiarze dla samotnego. Dodatek mieszkaniowy dla żonatego wypłaca się wtedy, gdy otrzymuje się dodatek ekonomiczny (p. art. 4 ustawy z dn. 9.X.1923 r. D. U. Nr. 116, p. 924).

W zastosowaniu więc do nauczycieli szkół po-

wszechnych, o ile nie zajmują oni mieszkania przy szkole — oboje otrzymują dodatek mieszkaniowy i oboje w wymiarze dla samotnego.

3. **Pytanie:** Urząd gminy Rzekuń pow. ostrołęckiego zapytuje, czy zarządy gminne przy wydawaniu pozwoleń na budowę, mogą posługiwać się postanowieniami art. 278 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16.II.1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. Ust. Nr. 23, poz. 23) czy też uprawnienia te przysługują władzom nadzorczym t. j. Wydziałom Powiatowym.

Odpowiedź: Rozgraniczenie zakresu kompetencji pomiędzy wydziałem powiatowym a zarządem gminnym dokonane zostało w art. 389 i 391 prawa budowlanego. Zarząd gminy, działając w granicach przepisów lit. a) art. 391, może również decydować wtedy i o zagadnieniu unormowanym w art. 278 rozporz. Prezydenta ewent. w myśl istniejących w tej kwestji przepisów miejscowych (pkt. 2) i 3) art. 408 rozp. Prezydenta); w wypadku, gdy chodzi nie o budynek parterowy — decyduje wydział powiatowy.

4. **Pytanie:** Zarząd gminy Łunna, pow. grodzieńskiego zapytuje, czy obowiązany jest on doręczać pisma Pow. Z. Ubezpiecz. Wzajem.

Odpowiedź: Na gminie ciąży ten obowiązek na podstawie szeregu postanowień rozp. Prez. Rzplitej z dn. 27.V.1927 r. (Dz. U. Nr. 3 z r. 1933, poz. 23); m. in. p. art. 22, 23, 29 ust. 4, art. 33, 34 i t. p. Czynności gminy dokonują bezpłatnie, bowiem nie ma tu zastosowania rozporz. Min. Spr. Wewn. z dn. 18.XI.1930 r. (D. U. Nr. 92, p. 719). Jedynie wynagrodzenie dla gmin ustalone jest w ust. 4 art. 32 rozp. Prez. z dn. 27.V.1927 r.

5. **Pytanie:** Sekretarz Jan H. zapytuje, czy podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej uchwała rady miejskiej, wstawiająca do budżetu miasta kredyt na pokrycie wydatków, powstałych z umorzenia pobranej przez sekretarza zaliczki na pobory.

Odpowiedź: Uchwała ta podlega zatwierdzeniu władzy, zatwierdzającej budżet danego miasta; jest ta uchwała kredytem dodatkowym do preliminarza i w tej formie wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej (p. § 8 rozp. Prez. Rzplitej z dn. 17.VI.1924 r. Dz. U. Nr. 51, p. 522 i § 56 rozp. Min. Spraw Wewn. z 1932 r. D. U. Nr. 11 z r. 1933, poz. 71). Przepisy budżetowe zostały utrzymane w mocy ust. (5) art. 65 ustawy z dn. 23.III.1932 r. (D. U. Nr. 35, p. 294).

6. **Pytanie:** Sekretarz Wydziału Powiat. w Horochowie zapytuje, kto jest stroną przy wnoszeniu odwołań od uchwał komisji weryfikacyjnej I instancji, działającej na podstawie § 21 wzorowego statutu emerytalnego.

Odpowiedź: Poza zainteresowanym pracownikiem, stroną będzie tu bądź 1) wydział powiatowy, gdy chodzi o pracownika, któryby pobierał świadczenia z powiat. fund. emerytalnego, bądź 2) gmina, czy powiat. zw. kom. — jako pracodawcy, gdy chodzi o wypłatę świadczeń z § 6 wzorowego statutu. Stanowisko to jest tem uzasadnione, że obronę winien wnosić ten, kto ma ponosić konsekwencje i płacić, a nie formalnie zainteresowany pracodawca. Wydział powiatowy, jako administrujący funduszem, winien stać na straży dobra funduszu i zabiegać o nieobciążanie go nadmiernymi świadczeniami. Temu stanowisku nie przeczą przepisy § 21 statutu emer. i § 6 wzorowego statutu komisji wymiarowej, które przewidują reprezentację w komisjach i zainteresowanych pracodawców, jako znającą dane konkretne stosunki pracownika, lecz nie można z tego wyciągnąć wniosku, że przez to dany pracodawca jest tu zawsze stroną. Również nie przeczy temu przepis § 49 statutu emerytalnego, który nakazuje pracodawcy wystawianie dokumentów, zaliczających lata poprzedniej służby, lecz będzie to on czynił na podstawie uchwał komisji, wiążących go; same uchwały komisji będą zapadać w trybie, określonym powyżej.

7. Pytanie: Zarząd miejski m. Skidła zapytuje, kto winien pokryć koszt leczenia osoby, pokąsanej przez wściekłego psa.

Odpowiedź: Obowiązki te ciążyą na gminie w myśl § 1 i 6 rozp. Ministra Spraw Wewn. z dn. 2.II.1925 r. (D. U. Nr. 20 p. 145). Gmina, w wypadku, gdy chory jest niezamożny, może wystąpić w drodze skargi sądowej przeciw właścicielowi psa, przyczem ten ostatni odpowiada bez względu na winę (p. art. 658, 660 i 687, Tom X cz. I).

8. Pytanie: Urząd gminy Lubotyn prosi o wyjaśnienie następujące kwestji: § 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30.XII.1924 r. (Dz. Ust. Nr. 118, poz. 1069) głosi, że „do ściągania należności gminnej kasy pożyczkowo - oszczędnościowej stosuje się tryb administracyjnego egzekwowania przewidziany w odpowiednich przepisach“.

Wobec powyższego oraz z uwagi na § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25.VI.1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. Ust. Nr. 62, poz. 580) powstaje wątpliwość, kto powinien przeprowadzać egzekucje należności kas pożyczkowo-oszczędnościowych, czy wójt gminy na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III.1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. Ust. Nr. 36, poz. 342), czy też władze skarbowe.

Odpowiedź: Ponieważ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25.VI.1932 r. o wyłączeniu niektórych rodzajów świadczeń pieniężnych z pod egzekucji urzędów skarbowych (Dz. U. Nr. 62, poz. 581) nie wymienia należności kas pożyczkowo - oszczędnościowych, przeto należności te podlegają obecnie egzekucji przez urzędy skarbowe.

12. Pytanie: P. L. zapytuje, czy należy się 15% dodatek komunalny od 1 lipca 1925 r. do 1 kwietnia 1933 r. pracownikowi sejmiku z działu weterynaryjnego (felczer weterynaryj); inni pracownicy powiatowi, wśród nich również lekarz weter. otrzymywali wyżej wspomniany dodatek.

Odpowiedź: Zależy to od treści uchwały, którą w r. 1925 przyznano pracownikom dodatek komunalny. Według § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewn. z 28.III.1925 r. (Dz. U. Nr. 32, poz. 231), zmienionego rozporządzeniem z dnia 23.V.1930 r. (Dz. U. Nr. 42, poz. 366) oraz zgodnie z orzecznictwem Najw. Tryb. Adm. dodatek ten może być przyznawany tylko niektórym pracownikom danego związku samorządowego i w różnej wysokości dla poszczególnych pracowników.

H. i P.

9. Pytanie: Urząd gminy Połaniec zapytuje: jak należy postępować w wypadkach zniekształcenia w metrykach urodzenia nazwisk, np. ojciec figuruje w/g aktu znania sporządzonego dnia 14.III.1892 r. Urząd gminy Machory pow. Opoczyńskiego Stokłos, natomiast w/g drugiego aktu znania sporządzonego przez pomieniony Urząd dnia 3.XII.1902 r. Stokłos on-że Hentko, akt ślubu sporządzony dnia 18.VIII.1895 r. Stokłos, zaś w metrykach dzieci wymienia się nazwisko Hentka vel Stokłos, w wyciągu z ksiąg ludności stałej nadesłanym z pomienionej gminy figuruje Stokłos vel Hentko, zaś żona Stokłos.

Odpowiedź: Przedewszystkiem pragnęlibyśmy podkreślić, że nie należy utożsamiać metryki urodzenia z aktami znania. Akty znania nie są dokumentem właściwym dla udokumentowania w rejestrze rubryki: „data i miejsce urodzenia“.

W naszym przykładzie Stokłos nie posiada metryki urodzenia, lecz tylko dwa różniące się między sobą akty znania oraz wyciąg z ksiąg ludności stałej. Stosownie do § 35 rozp. M. S. Wew. oraz §§ 17 ust. 4 i 18 lit. g instrukcji M. S. Wew., żaden z tych dokumentów nie może być podstawą do wypełnienia rubryki „data i miejsce urodzenia“. Rubrykę tę należy pozostawić bez wypełnienia wzgl. wypełnić ołówkiem. Natomiast w rubryce pierwszej (Nazwisko, imiona) wpiszemy nazwisko według brzmienia księgi ludności stałej, czyli: „Stokłos (Hentko)“. Dzieciom wpiszemy nazwisko ściśle w/g metryki urodzenia: „Stokłos (Hentko)“.

Kwestje te wyjaśnione zostały szczegółowo w Nr. Nr. 12 (gm. St. Oleksiniec), 19 (gm. Torczyn), 35 (gm. Tyszowce), 36 (gm. Młynów).

W pytaniu nie poruszona została kwestja powodów, dla których Stokłos posiada akty znania zamiast metryki urodzenia. Gdyby jednakże fakt ten nie był wywołany brakiem ksiąg stanu cywilnego, należy zażądać przedstawienia metryki wzgl. zwrócić się do odpowiedniego urzędnika stanu cywilnego o nadesłanie stosownego wyciągu.

B.

WYSZŁA Z DRUKU KSIĄŻKA TECHNICZNA
„NORMY PRAC DROGOWYCH“

W OPRACOWANIU INŻYNIERA JERZEGO BAJKIEWICZA.

Podręcznik ten jest przeznaczony do użytku technicznej służby drogowej oraz Wydziałów Powiatowych, tudzież Urzędów Gminnych i Miejskich.

CENA 10 (DZIESIĘĆ) ZŁOTYCH ZA EGZEMPLARZ.

Skład Główny w Samorządowym Instytucie Wydawniczym w Warszawie Ś-to Krzyska 13 m. 15.

WYSZEDŁ Z DRUKU

„WYKRES ORGANIZACJI WŁADZ I URZĘDÓW”

Wszystkim, którzy dotychczas nadesłali zamówienia, „WYKRES“ wysyłamy wraz z rachunkiem.

Instytut prosi osoby, pragnące „WYKRES“ posiadać, o spieszne nadsyłanie dalszych zamówień, gdyż nakład jest już prawie na wyczerpaniu.

Zamówienia kierować do Samorządowego Instytutu Wydawniczego,

Warszawa, ul. Św.-Krzyska 13 m. 15.

WYSZŁA Z DRUKU

Nakładem Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Sp. z o. o. w Warszawie

KSIĄŻKA:

„Ustrój powiatowych związków Samorządowych“

(ze zmianami, wprowadzonymi ustawą z 23 marca 1933 r.)

W OPRACOWANIU

WACŁAWA BRZEZIŃSKIEGO

(województwa centralne, wschodnie i południowe)

D-ra WŁADYSŁAWA DALBORA

(województwa zachodnie)

*Wydawnictwo zalecone pismem okólnym Ministerjum Spraw Wewnętrznych
z dn. 10. 8. 1933 r. Nr. G. L. 85/g/15/2.*

Cena 5 zł. za egzemplarz.

*Zamówienia na wyżej wzmiankowaną książkę prosimy nadsyłać do Samorządowego
Instytutu Wydawniczego, Sp. z o. o. w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13.*

Prosimy Sz. Prenumeratorów

o nadsyłanie zaległej prenumeraty za tygodnik „SAMORZĄD”.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie

WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13, TELEFON 442-63

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.

Rachunek bieżący w Polskim Banku Komunalnym 479.

POLECAMY ŁASKAWEJ UWADZE KAS OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

MATERJAŁY PROPAGANDOWE NA DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI

Kalendarzyk kieszonkowy instytucji oszczędnościowych na rok 1934.

Cena Kalendarzyka kieszonkowego (format 7,5 x 11 cm., 64 stron druku i okładka z trójbarwną tytułową ilustracją) z nadrukiem czterech stron okładki żądanym tekstem, wyniesie przy zamówieniach, poczynając od 500 egz. 12 gr. za sztukę, i od 5000 egz. 8 gr. za sztukę. Mniejsze ilości wysyłamy po cenie 8 gr. bez nadruku.

Zamawiająca instytucja może umieścić na 1-ej stronie okładki pod rysunkiem nazwę firmy i adres, na 2, 3 i 4 dowolny tekst, jaki się może zmieścić na okładce według podanego formatu.

Plakaty Cena za sztukę zł. gr.

1. „Dobrobyt” 70 x 100 cm. (nowy plakat) —.75
2. Oszczędzajmy! 70 x 100 cm. —.60

Nadruki na plakatach możliwe od 10 — 20 wyrazów, nie więcej. Termin nadsyłania zamówień wraz z rękopisami nie później jak do 1 października; po tym terminie wysyłać będziemy plakaty bez nadruków.

Za nadruk do 100 plakatów liczymy 20 zł., do 1000 — 10 zł., od 1000 nie liczymy wcale.

Tarcze kalendarzowe do bloków kalendarzowych, format 41 x 27 cm.

Najbardziej odpowiednia propaganda do szkół, urzędów, biur i t. d.

Zmniejszony plakat „Ja oszczędzam a wy” (tarcza) za 100 szt. 25.—

Bloki kalendarzowe na 1934 rok, za 100 szt. 25.—

Za nadruk nazwy kasy na tarczach, poczynając od 500 doliczamy zł. 10.—, od 1000 — zł. 12.—, ponad za każdy 1000 — 5 zł.

Termin zgłoszeń na tarcze i bloki kalendarzowe upływa 15 listopada.

Termin ten tłumaczymy koniecznością terminowego wykonania nadruków oraz dostawy bez opóźnień. Po 15 listopada za opóźnienie nie odpowiadamy.

Książki

1. Długocki Jan „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności” wydanie 1931 r. 1.20
2. A. K. Czyżowski „Szara Książeczka” 1.20
3. St. Sakiak „Oszczędność szkolna” —.25
4. J. S. Roziecki „Podręcznik dla komunalnych kas oszczędn.” cz. I 12.—

Broszurki

1. „Oszczędnością i pracą ludzie się bogacą” —.12
2. Br. Dr. Kuźnierz „Praca i Oszczędność mądrością narodów” —.12
3. R. Lenartowicz „Jak zaradzić biedzie na wsi” —.40
4. S. Ostojewski „Wysilkami dzieci i młodzieży do Potęgi Polski” —.20
5. M. Kaczanowski „Droga do niezależności” —.20
6. Marjan Wł. Tulacz „Oszczędność dźwignią postępu społecznego” —.50
7. A. Malarz „Jak osiągnąć dobrobyt” —.50
8. Ka. J. Makłowicz „Skarbnica narodowa” —.15
9. Ka. J. Makłowicz „O oszczędności” —.80
- *10. Janina Grajewska „Zbiórowy Czyn” —.10
- **11. Zofja Roguska „Jak Pan Saba nauczył się oszczędzać” —.10
- *12. Marja Ławrukjańcówna „Obrazki” —.10
- **13. Eugenja Szymuszkowa „Droga do fortuny” —.12
14. M. Florkowa „Hanka” —.15
15. H. Ryszkowska „Własny kąt” —.10

U w a g a: Przy zamówieniach broszur poczynając od 1000 sztuk, możemy na 2 i 3 stronie okładki umieścić nadruk według nadesłanego rękopisu za doliczeniem zł. 24 za pierwszy tysiąc i za każdy następny po 6 zł.

U W A G A: Podane w niniejszym prospekcie wzory wysyłamy na żądanie niezwłocznie jako okazowe wzory płatne.

Z A M Ó W I E N I A P R O S I M Y K I E R O W A Ć D O Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Sp. z O. O. w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13.

Ulotki

Cena za 100 sztuk zł. gr.

1. „Wczoraj hulki, dzisiaj hulki, jutro będzie bez koszulki” z 6-loma ilustracjami 6.—
2. „Ziarno do ziarnka, zbierze się miarka” 8.—
3. „Ucieka nędra przed tym co oszczędza” 6.—
- *4. Mnrjan Pietras „Szóstaki i siódmaki” 4.—
- ***5. Stefan Chmieleński „Oszczędność” 4.—
- *6. Marja Gajewska „Sknera” 4.—
7. Ka. J. Makłowicz „Złote klucze” 4.—
8. Ka. J. Makłowicz „Bezpieczna lokata” 4.—
9. Ka. J. Makłowicz „Martwa ręka” 4.—
10. „Czy robotnik może oszczędzać” 3.50
11. „Co robić aby kredyt na wsi był łatwy i tani” 3.50
12. „Oszczędność podwaliną dobrobytu” 3.50

U w a g a: 1. Ulotka „Ziarno do ziarnka, zbierze się miarka”, przeznaczona jest specjalnie do propagandy oszczędności za pomocą skarbonki.

2. Pod ulotką pozostawione jest specjalne miejsce na nadruk nazwy kasy i jej adresu. Cena ulotki z nadrukiem za 500 szt. 20 złotych, za 1000 szt. 25 zł., za każdy następny tysiąc 20 zł.

U w a g a: Wydawnictwa zaopatrzone trzema gwiazdkami są nagrodzone, dwoma gwiazdkami wyróżnione i jedną gwiazdką odznaczone na konkursie Polskiego Banku Komunalnego.

Druki dla Szkolnych Kas Oszczędności w stanie luźnych arkuszy, zbroszowane i inne:

1. Regulamin I dla S. K. O. w szkołach powszechnych za 100 szt. zł. 5.00
2. „ II „ „ w szkołach średnich „ „ „ 5.00
3. „ III instytucji oszcz. dla wsp. z S. K. O. „ „ „ 5.00
4. Deklaracja S. K. O. o przystąpienie do wsp. z inst. osz. „ „ 2.00
5. Księga kontroli skarbonek za 100 ark. „ 6.00
6. „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy 1.00
- „ „ „ zawartości skarbonek 100 ark. „ 6.00
- „ „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 ark. „ 1.00
7. Mareczki oszczędnościowe wartości 5 gr za 1000 sztuk „ 1.00
8. „ „ „ „ 10 „ „ „ „ „ „ 1.00
9. „ „ „ „ 20 „ „ „ „ „ „ 1.00
10. „ „ „ „ 50 „ „ „ „ „ „ 1.00
11. Księga kontroli znaczków oszczędnościowych za 100 szt. „ 6.00
- „ „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 ark. „ 1.00
12. Karteczki do naklejania mareczek za 100 sztuk „ 3.00
- „ „ „ z nadrukiem nazwy kasy za 1000 szt. „ 40.00
13. Arkusz zbiorczy dla wkładek w S. K. O. za 100 szt. „ 6.00
14. Księga kontowa S. K. O. za 100 ark. „ 6.00
- „ „ „ 1 zeszyt zbroszowany 12 arkuszy „ 1.00
15. Kartony wkładowe S. K. O. do zapisów za 100 sztuk „ 3.00
16. Księga „Dziennik S. K. O.” „ „ „ „ „ „ „ 6.00
- „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy „ 1.00
17. Deklaracje S. K. O. o przelew wkładek do inst. osz. za 100 szt. „ 2.00
18. „ zgody S. K. O. na wypłatę wkładek „ „ „ „ „ 1.20
19. Wykaz wkładek oszczędn. i doliczonych %% „ „ „ „ 6.00
20. Księga kasowa S. K. O. „ „ „ „ „ „ „ „ „ 6.00
- „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy „ 1.00
21. Skarbnica blaszana czterokolorowa za 100 sztuk 40.00
22. Plombownica z inicjałami nazwy Instytucji „ 15.00
23. Plomby za 1 kg. „ 2.00
24. Książeczki wkładowe za 100 szt. „ 20.00

Prosimy wszystkie zainteresowane instytucje przy nadsyłaniu zapotrzebowań na druki dla Szkolnych Kas Oszczędności o dokładne podawanie nazwy druków, ilości oraz stanu, w jakim mają być nadesłane, czy w luźnych arkuszach, czy zeszytach.